

Bilag til møde i DAS 1. marts 2012

Bilag 1. pkt. 3: Udkast til Udviklingsstrategien, 2013	s. 2
Bilag 2. pkt. 3: BILAG A til Udviklingsstrategien: Opsummering af kommunernes indmeldinger til Udviklingsstrategien	s. 12
Bilag 3. pkt. 3: BILAG B til Udviklingsstrategien: Oversigt over driftsherreindmeldinger	s. 22
Bilag 4. pkt. 3: BILAG D til Udviklingsstrategien: Udviklingsplan for botilbud med over 100 pladser, Sødisbakke	s. 24
Bilag 5. pkt. 3: Kommissorium for arbejdsgruppen vedrørende strategisk samarbejde	s. 25
Bilag 6. pkt. 4: Svarskrivelse fra Region Nordjylland vedrørende etablering af socialpsykiatrisk botilbud	s. 27
Bilag 7. pkt. 6: Udkast til Styringsaftalen 2013	s. 29
Bilag 8. pkt. 6: Specifikation til Styringsaftalen 2013	s. 38
Bilag 9. pkt. 6: Principperne for takstfastsættelse af tillægsydelser	s. 62

Udkast til Udviklingsstrategi, 2013

1. Indledning.....	3
2. Indmeldinger om kapacitet og efterspørgsel	3
3. Fokusområder.....	5
4. Dialog og tæt samarbejde ved ændringer i f.eks. behov.....	9
5. Koordinering af de lands- og landsdelsdækkende tilbud	10
6. Tilsyn og fælles samråd for udviklingshæmmede lovovertredere	10
7. Specialundervisningsområdet	10
8. Udviklingsplan for botilbud med over 100 pladser	11

Bilag:

- A. Opsummering af kommunernes indmeldinger til Udviklingsstrategien 2013
- B. Oversigt over driftsherreindmeldinger
- C. Oversigt over tilbudsviften i Nordjylland – udtræk fra Tilbudsportalen (findes kun elektronisk)
- D. Status på udviklingsplanen for Sødisebakke

Indledning

Alle kommunale og regionale¹ tilbud på socialområdet er omfattet af rammeaftalens Udviklingsstrategi². Udviklingsstrategien er således udarbejdet på baggrund af et samlet overblik over de tilbud, der ligger i den nordjyske region. En oversigt over alle tilbud (private, kommunale og regionale) findes som bilag til Udviklingsstrategien på www.rammeaftalernord.dk.

Udviklingsstrategien har fokus på den faglige udvikling i eksisterende tilbud og behovet for nye tilbud. Af Udviklingsstrategien fremgår kommunernes ændringer i forbrug af pladser samt et overblik over, hvilke forebyggende foranstaltninger, som kommunerne har etableret eller planlægger at etablere, og som kan have betydning for planlægning og udvikling af tilbud på det sociale område. I Udviklingsstrategien fastlægges desuden de fokusområder, som de nordjyske kommuner og Region Nordjylland ønsker at arbejde særligt med i 2013. Herunder indgår Socialministerens særligt udmeldte tema, som for 2013 er udviklingen i brugen af forskellige familieplejebringelser.

Udviklingsstrategien er blevet til gennem input fra de 11 kommuner, Region Nordjylland, de faglige netværk på socialområdet, dialogmøder med forvaltninger og politiske udvalg, brugerorganisationerne³ samt drøftelser i den Administrative Styregruppe på det sociale område.

Indmeldinger om kapacitet og efterspørgsel

De overordnede tendenser

De kommunale tilbagemeldinger til udviklingsstrategien for 2013 tegner et billede af kommuner, som i højere grad ønsker at være selvforsynende med tilbud. Kommunerne giver dog omvendt klart udtryk for, at de stadig vil efterspørge højt specialiserede tilbud, som den enkelte kommune ikke kan løfte i eget regi.

Nøgleord i de politiske visioner i de nordjyske kommuner er følgende på børneområdet: Tidlig indsats, helhedsorientering, tværfaglighed, sammenhæng i indsatsen og handlingsorientering. På voksenområdet er nøgleordene fleksibilitet, mestring, rummelighed, overholdelse af økonomiske og styringsmæssige rammer, selvhjulpethed og rehabilitering.

Der er et udtrykt ønske fra kommunernes side om større fleksibilitet i de eksisterende tilbud. Dette kommer også til udtryk i tilbagemeldingerne om ønsker til den faglige udvikling i tilbuddene. Her peger størstedelen af kommunerne på øget fleksibilitet i tilbuddene og gradueret anvendelse af indsatser.

Ændringer i forbrug af pladser ift. specifikke målgrupper samt nye målgrupper

Den mest markante tendens i kommunernes tilbagemeldinger om ændringer i forbrug af pladser i forhold til specifikke målgrupper er på området omkring voksne med ADHD og/eller autisme. Samlet set viser tilbagemeldingerne, at der fortsat vil være et stigende behov for pladser til voksne med ADHD og/eller autisme.

¹ Regionsrådet bidrager til Udviklingsstrategien for så vidt angår de tilbud, der aktuelt drives af regionen, eller som kommunalbestyrelserne påtænker at anmode regionen om at etablere.

² Jf. BEK 205 § 6

³ Dialogmøder ifm. planlægning af temadagen for brugerorganisationer, politikere og embedsmænd, deltagelse i møder med Handicapnetværk Nord, dialogmøde mellem faglige netværk og lokale DH-formænd

Kommunerne peger på følgende nye målgrupper og problemstillinger, som de vurderer, der skal tages højde for i tilbudsviften: unge stofmisbrugere samt unge og voksne med dobbeltdiagnoser, afrusning/stabilisering af udsatte unge samt demente udviklingshæmmede, Også i denne forbindelse er der kommuner, som peger på behov for fleksible løsninger, bl.a. til borgere, som ikke kan kategoriseres indenfor de kendte målgruppekategoriseringer.

Forebyggende foranstaltninger, nye tilbud i kommunalt regi samt øvrige driftsherreindmeldinger

Kommunerne etablerer eller planlægger at etablere en række tilbud i eget regi

Hjørring Kommune planlægger analyse af autismeområdet med henblik på evt. etablering af et botilbud. Kommunen arbejder desuden med etablering af ældretilbud til borgere med sindslidelser, ligesom der er planlagt en analyse af de samlede dagtilbudsområde med henblik på evt. etablering af flere pladser.

Brønderslev Kommune påtænker at etablere et tilbud til senhjerneskedede og etablere opgangsfællesskaber. Kommunen har et ønske om at være selvforsynende med tilbud og påpeger, at der dermed vil ske en ændring i tilbudsviften.

Vesthimmerland Kommune etablerer et støttecenter for sindslidende i Aars Midtby. Centret skal yde støtte og rumme fællesfaciliteter til ca. 12 personer med psykisk lidelse. Herudover bygges et nyt hus med plads til 6 (voksne) borgere i forlængelse af et eksisterende bofællesskab. Målgruppen angives som meget bred.

Mariagerfjord Kommune vil udbygge sit tilbud til senhjerneskedede og har i den forbindelse udfærdiget projekt "hurtigere overblik og udvikling i eget liv" – bl.a. i samarbejde med Behandlingscenter Østerskoven.

Jammerbugt Kommune planlægger på voksenområdet at etablere et enkeltmandstilbud. På børne- og ungeområdet arbejder kommunen med etablering af specialiserede pleje og aflastningsfamilier. Kommunen opretter desuden et dagtilbud for børn med autismespektrumsforstyrrelser i tilknytning til en allerede eksisterende børnehave. I første omgang er der tale om 4 pladser. På sigt vil kommunen primært bruge pladser i eget tilbud frem for tilbud i Aalborg Kommune. Der planlægges dog ikke at hjemtage børn, der er i nuværende tilbud, men når tilbuddet står klart, vil det være det, kommunen visiterer til.

Morsø Kommune etablerer et botilbud/bofællesskab til psykiatriske borgere. Der bliver tale om 5 lejligheder med én fælleslejlighed med vågen nattevagt. Kommunen har ligeledes etableret et dagtilbud med vagttelefon. Tilbuddet er rettet mod unge mellem 18 – 30 år med § 85 støtte med henblik på at gøre dem mere selvhjulpne.

Aalborg Kommune bygger almene boliger til et døgntilbud til voksne borgere med sindslidelse, med 20 pladser. I den forbindelse har borgere fra Aalborg, som bor døgntilbud til denne målgruppe i eksterne tilbud, fået tilbud om, at flytte "hjem" til Aalborg

Aalborg Kommune opretter et behandlingstilbud til borgere med erhvervet hjerneskade efter SEL § 102, der er tale om rehabilitering i eget hjem. Tilbuddet har opstart i januar 2012.

Den påtænkte revision af Aalborg Kommunes Anbringelsesgrundlag forventes at medføre en tilpasning til målgruppen i Familie- og Beskæftigelsesforvaltningens eksisterende døgntilbud. I stedet fokuseres på at etablere alternativer til anbringelser, i form af fx indsatser i dagregi og inklusion i normalsystemet.

Aalborg Kommune nedjusterer pladsantallet på aflastningstilbuddet Danahus, og overvejer at etablere 4

specialbørnehjemspladser.

Aalborg Kommune går forsøgsvis i gang med at udvide målgruppen for Stampe med for meget tidligt fødte børn.

Forebyggende foranstaltninger

Også i forhold til forebyggende foranstaltninger er der mange initiativer i gang i kommunerne. Her er der bl.a. tale om rehabiliterende indsatser til borgere med erhvervet hjerneskade, indsatser til forebyggelse af anbringelser udenfor hjemmet samt indsatser med øget bostøtte/skp ordninger på det socialpsykiatriske område.

Indmeldinger som driftsherre på rammeaftaletilbud

Kommunernes og Region Nordjyllands indmeldinger som driftsherrer viser, at der løbende er en udvikling i gang også her med reovering, nybygning og kapacitetsjusteringer på det specialiserede socialområde.

Region Nordjylland bygger erstatningsbyggeri for den socialpsykiatriske boform Kærvang. På Sødisebakke lægges de 2 nuværende dagtilbud sammen og placeres på samme matrikel som de øvrige tilbud på Sødisebakke. Samtidig nedjusteres pladsantallet svarende til den oplevede efterspørgsel.

Aalborg Kommune bygger nyt til målgruppen af døve og samler de forskellige tilbud til et helhedstilbud. Aalborg Kommune opretter desuden et behandlingstilbud til borgere med erhvervet hjerneskade efter SEL § 102, der er tale om rehabilitering i eget hjem.

Den samlede oversigt over indmeldinger som driftsherre kan ses på sekretariatets hjemmeside.

Fokusområder

Nye fokusområder for 2013

Udvikling af fælles samarbejdsstrategi

Kommunernes indmeldinger til Udviklingsstrategien tegner et billede af en virkelighed, hvor der på den ene side udvises mange initiativer i forhold til at ville løfte opgaverne på socialområdet i egen kommune. Men hvor der på den anden side også udtrykkes en klar erkendelse af, at der er områder, som er så specielle, at den enkelte kommune ikke kan løfte opgaven tilfredsstillende alene.

På den baggrund blev det besluttet, at der i rammeaftalen for 2013 sættes fokus på at få udarbejdet en fælles strategi for, hvad kommunerne og kommunerne og regionen skal samarbejde om, herunder en udpegning af hvilke områder, der skal løftes og af hvem. Det blev i forlængelse heraf besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe, som skal arbejde med udvikling af en langsigtet samarbejdsstrategi omkring specialiserede tilbud, hvor kommunerne og regionen ønsker en særlig aftale om solidarisk forsyningsforpligtigelse.

Det er arbejdsgruppens opdrag at:

Fase 1:

- Overskueliggøre fordele og ulemper ved at indgå aftaler om solidarisk forsyningsforpligtigelse og det at indgå bindingsaftaler

Fase 2:

- Udarbejde kriterier for udpegning af tilbud, som den solidariske forsyningsforpligtigelse skal omfatte
- udarbejde forslag til samarbejdsmodel, herunder forslag til finansierings/bindingsmodeller for tilbud omfattet af den solidariske forsyningsforpligtigelse

I forlængelse af fase 1 skal der indlægges en politisk drøftelse.

Kvalitet i fokus

I forbindelse med både den politiske og administrative behandling af rammeaftalen for 2012, fremkom der et ønske om, at rammeaftalen for 2013 skulle have et større fokus på kvalitet. Rammeaftalen for 2012 havde et særlig fokus på den økonomiske del, da kommunerne havde behov for at udvise økonomisk ansvarlighed.

I rammeaftalen for 2013 indgår kommunerne en hensigtserklæring om at arbejde med implementering af kvalitetsmodeller på det specialiserede socialområde. Region Nordjylland arbejder videre med Den Danske kvalitetsmodel på socialområdet. I rammeaftaleregiet arbejdes der i 2012 med at kortlægge de nordjyske kommuners og regionens arbejde med kvalitet.

Formålet er på baggrund af kortlægningen at pege på udfordringer og muligheder for, hvordan der kan arbejdes med kvalitet i en rammeaftalekontekst. De kvalitetsmodeller, der arbejdes med, har primært fokus på voksne borgere med handicap, sindslidelse, samt udsatte voksne.

Familieplejeanbringelser, Ministeremne

Social- og Integrationsministeren har udpeget området familieplejeanbringelser som særligt tema i rammeaftalerne 2013. Ministeren beder om, at kommunerne i forbindelse med det kommende års rammeaftaler sætter fokus på familieplejelignende anbringelsessteder.

Kommunerne skal drøfte de faktiske muligheder for at benytte sig af de forskellige typer af plejefamilier, som er en del af anbringelsesviften, herunder kommunale plejefamilier og netværksanbringelser. Kommunerne skal ligeledes drøfte, hvordan man ledelsesmæssigt får sat fokus på udviklingen af kapaciteten og indholdet af disse anbringelsesformer.

Endelig skal kommunerne drøfte, hvordan kvaliteten af indsatsen kan sikres, herunder hvordan den specialiserede viden, som findes på institutioner og opholdssteder mv. kan udnyttes i et samspil med anbringelser i familiepleje og i ambulante tilbud mv. Samt hvordan kommunerne, f.eks. gennem tværkommunale samarbejder, kan sikre den lovpligtige uddannelse og supervision af plejefamilier samt et kvalificeret tilsyn.

I den nordjyske region nedsættes en tværkommunal arbejdsgruppe, som arbejder med temaet ud fra et nordjysk perspektiv.

Fokusområder, der arbejdes videre med gennem 2012

Hjerneskadeområdet

Området for voksne med erhvervet hjerneskade var i Rammeaftalen 2012 udpeget som fokusområde i Udviklingsstrategien. Baggrunden var på den ene side, at de kommunale indmeldinger til Rammeaftalen 2012 pegede på et behov for at se på forsyningsbehovet i forhold til de regionale rehabiliterings- og behandlingstilbud. På den anden side har der været et landspolitisk fokus på hjerneskaderehabilitering, hvor Den Medicinske Teknologi Vurdering og efterfølgende Forløbsprogrammerne for hjerneskadeområdet pegede på nogle generelle anbefalinger.

Anbefalinger på området for Erhvervet Hjerneskade i Nordjylland

En tværkommunal/regional arbejdsgruppe har i efteråret 2011 gjort status for udviklingen i Nordjylland på området for erhvervet hjerneskade. Arbejdsgruppens analyse og kortlægning af området bliver afsluttet i første halvår 2012 og vil blive publiceret på sekretariat for rammeaftalers hjemmeside. Nedenstående anbefalinger indgår i arbejdsgruppens afrapportering:

- Den fælles vision for tilbud til borgere med erhvervet hjerneskade i den geografiske region Nordjylland udgør en fælles referenceramme mellem kommunerne og regionen i Nordjylland – målet er at sikre en fælles forståelse og fælles sprog på området
- Kommunerne vurderes også fremadrettet at have behov for de specialiserede rehabiliterings- og behandlingstilbud i Nordjylland, herunder de tilbud der drives af Region Nordjylland Derfor anbefaler arbejdsgruppen at der generelt i regi af Rammeaftalen tages stilling til hvilke type af aftaler/modeller der kan være med til at sikre udbuddet af de specialiserede tilbud i fase 3
- Arbejdsgruppen vurderer samtidig at det er afgørende for efterspørgslen, at tilbuddene tilrettelægges mere fleksibelt og at der er en tydelig sammenhæng mellem ydelse og takst
- Arbejdsgruppen er opmærksom på udfordringerne i forhold til overgangene fra de somatiske behandlingstilbud til kommunalt/regionalt rehabiliteringstilbud. Snitfladerne vil blive behandlet i regi af Sundhedsaftalerne i en arbejdsgruppe som er sammensat af medlemmer fra sundheds- og socialområdet i løbet af 2012. Arbejdsgruppen anbefaler, at der løbende følges op på det arbejde i Den Administrative Styregruppe på Socialområdet

Det videre arbejde med hjerneskadeområdet i rammeaftaleregion

I forbindelse med udmøntning af Ministeriet for Sundhed og Forebyggelses pulje til en styrket indsats på området for erhvervet hjerneskade har kommunerne indgået samarbejde med Region Nordjylland og på tværs af kommunerne. Der iværksættes et fælles uddannelsesprogram målrettet nøglepersoner på hjerneskadeområdet i Nordjylland. I den forbindelse nedsættes en tværkommunal/regional følgegruppe. Den Administrative Styregruppe på socialområdet er styregruppe og vil efter august 2013 modtage en midtvejsevaluering for forløbet. Ved udgangen af 2014 afsluttes projektperioden og styregruppen forelægges en slutevaluering. Det forventes at det fælles uddannelsesprogram efter projektperioden vil fortsætte i drift og være tilgængeligt for alle kommuner og Region Nordjylland.

ADHD/autismeområdet

I Udviklingsstrategien for 2012 blev området autisme/ADHD udpeget som et fokusområde, idet de kommunale tilbagemeldinger viste et behov for pladser/tilbud indenfor disse områder. Det blev i den forbindelse besluttet at afholde en særlig temadag for forvaltningernes fagpersoner, hvor fokus på udvikling og faglighed indenfor området er i centrum.

Fokusområdet videreføres til Udviklingsstrategien for 2013, idet de seneste kommunale indmeldinger til Faglig Udviklingsstrategi viser, at der stadig er forventninger om stigende efterspørgsel efter pladser/tilbud på autisme/ADHD området.

Temadagen er planlagt til afholdelse i foråret 2012. Målgruppen er de fagpersoner i forvaltningerne, som arbejder med målgruppen, forvaltningsledelse samt de faglige netværk for hhv. autisme og ADHD. Dagen bliver en blanding af oplæg og plads til erfaringsudveksling.

I 2012 pågår desuden et arbejde fra det faglige netværk omkring ADHD, som har planlagt at udvikle en fælles model for afdækning af fagområdet. Dette vil betyde, at udviklingen i antallet af borgere med ADHD diagnose kan afdækkes på tværs af kommunerne i region Nordjylland.

Fokusområder, som afsluttes i 2012

Særforanstaltninger

Særforanstaltninger var i Rammaaftalen 2012 et særligt fokusområde i Udviklingsstrategien. Temaet var i 2012 udpeget som nationalt ministeremne, for rammeaftalerne på socialområdet. En tværkommunal/regional arbejdsgruppe har i 2011/2012 kortlagt og analyseret området for særforanstaltninger i den geografiske region Nordjylland.

De nordjyske kommuner udpeger, som myndighed for området, at der i Nordjylland pr. 30. november 2011 findes 38 foranstaltninger med en normering på mere end 1:14 målrettet børn unge og voksne med problemskabende adfærd, heraf er 6 særforanstaltninger med en grundnormering på mere end 2:15.

Det er arbejdsgruppens udgangspunkt, at særforanstaltninger, der drives enten i tilknytning til eksisterende botilbud, eller som en samling af flere særforanstaltninger, alt andet lige er den fagligt og økonomiske mest optimale løsning. Der er i Nordjylland etableret og planlægges flere tilbud, målrettet borgere med problemskabende adfærd og et omfattende støttebehov. En nærmere redegørelse for området generelt i Nordjylland og arbejdsgruppens analyse bliver publiceret på: www.rammeaftalernord.dk

Konklusioner og anbefalinger på området særforanstaltninger

Arbejdsgruppen har generelt været optaget, hvordan der kan arbejdes med at forebygge, at behovet for særforanstaltninger opstår og dernæst, hvordan udviklingsperspektivet kan fastholdes i særforanstaltningerne. Arbejdsgruppen har udpeget nedenstående fokusområder for udviklingen på særforanstaltningsområdet:

Generel fleksibel indretning af botilbudsområdet, så der f.eks. i højere grad bliver plads til, at den enkelte borger kan til- og fravælge fællesskabet efter behov og ønsker.

Udredning i bred forstand – så borgerne i udgangspunktet matches til det rigtige tilbud og, at der løbende foretages opfølgning på udredningen, så udviklingsperspektivet i den enkelte borgers livsforløb sikres fokus. Dermed skal det også sikres at støtten til borgeren tilpasses det aktuelle behov.

⁴ I spørgeskemaundersøgelsen spørges der til foranstaltninger med en normering på mindst 1:1 målrettet borgere med problemskabende adfærd, som den pågældende kommune er handle- og betalingskommune for. Dermed forekommer der formentlig lokale forskelle i den metode, der er anvendt til at lave kommunens besvarelse.

⁵ Som ovenfor.

De fysiske rammer omkring særforanstaltningerne – skal sikre den rette skærmning for borgerne, sikkerhed for medarbejdere, samt danne rammen om faglige fællesskaber og sparring mellem medarbejdere og ledelse.

Adgang til og fastholdelse af fagligt kvalificerede medarbejderressourcer – stiller særlige krav til særforanstaltningerne generelt set i forhold til adgang til efteruddannelse, ledelse, faglig sparring supervision mv.

Det videre arbejde med særforanstaltninger i rammeaftaleregion:

Der etableres et fagligt netværk på området for særforanstaltninger på afdelingslederniveau. Der oparbejdes løbende erfaringer med nye måder at indrette tilbudene på, både i forhold til de fysiske rammer og tilrettelæggelsen af støtten. Erfaringer som arbejdsgruppen finder det relevant at følge på tværs af kommuner og region. Gruppen vil ligeledes få til opgave at se på mulighederne for at tilrettelægge uddannelsesforløb målrettet medarbejderne i særforanstaltninger på tværs af kommuner og region i Nordjylland

Færdigbehandlede retspsykiatriske patienter

I 2011 blev der nedsat en projektgruppe, som har forestået et analyse- og planlægningsarbejde i forhold til en eventuel etablering af et tilbud efter servicelovens § 107 til målgruppen af færdigbehandlede retspsykiatriske patienter. Udgangspunktet var, at lave et tilbud, hvor beboerne i løbet af deres ophold skulle afklares i forhold til at få et mindre indgribende socialpsykiatrisk tilbud.

Status på dette fokusområde indskrives efter møde i Den Administrative Styregruppe d. 1. marts.

Dialog og tæt samarbejde ved ændringer i f.eks. behov

Et af de vigtigste elementer i rammeaftalen er, at der altid er de rigtige tilbud til en omkostningseffektiv pris. For at imødekomme dette, er det vigtigt at både kommunerne og regionen orienterer om evt. ændringer så tidligt som muligt således at sekretariatet både kan imødekomme behovet for at udarbejde en udviklingsstrategi på et tilstrækkelig oplyst grundlag, men også at kommuner/region som driftsherre kan agere på de evt. ændringer i forhold til f.eks. at udføre kapacitetstilpasninger o.l.

Ved ændringer til rammeaftalerne skal der naturligvis være en faglig og saglig begrundelse for oprettelse, nedlæggelse eller omlægning af tilbud. En ændring kan både være at en myndighed påtænker at etablere et tilbud / pladser, der vil have en konsekvens for efterspørgselen, men også en myndighed der påtænker at overtage et tilbud / pladser, evt. at en myndighed der af andre årsager ændrer i sit efterspørgselsmønster som igen vil kunne påvirke efterspørgselen af tilbud omfattet af rammeaftalen.

Den driftsherre, der ønsker ændringen, skal således tidligst muligt i processen i dialog med de parter⁶, der er berørte af en eventuel ændring.

⁶ Hvem, der defineres som "de berørte" parter er en vurdering fra sag til sag, men vurderingen kan ske med udgangspunkt i, hvem den givne sag vil få en betydning for; f.eks. brugere af tilbuddet, omkringliggende kommuner, beliggenhedskommune, kommuner som har borgere indskrevet på tilbuddet, kommuner som tidligere har benyttet sig af tilbuddet og kan forventes at benytte tilbuddet igen samt driftsherrer, som er leverandør af samme type af tilbud.

Såfremt en kommune eller regionen foretager en større ændring udenfor årshjulet i form af oprettelse af et nyt tilbud, skal de øvrige kommuner⁷ og Region Nordjylland orienteres så tidligt som muligt – og senest når beslutningen er truffet (fair play). En tidlig og åben dialog er i den forbindelse central, hvorfor der samtidig lægges vægt på bilaterale drøftelser mellem de berørte parter så tidlig som muligt i processen.

En åben og tidlig dialog skal også gøre sig gældende i tilfælde, hvor der er tale om fundamentale ændringer; eksempelvis nedlæggelse af et tilbud. Tidlig dialog med de berørte parter er også her af central betydning for, at den videre proces forløber hensigtsmæssigt.

Koordinering af de lands- og landsdelsdækkende tilbud

Udviklingsstrategien skal ifølge lovgivningen indeholde oplysninger til støtte for koordineringen af de mest specialiserede lands- og landsdelsdækkende tilbud. Af kommunernes tilbagemeldinger omkring dette fremgår, at disse generelt ikke forudser ændringer i efterspørgslen efter de lands- og landsdelsdækkende tilbud.

Sekretariatet for rammeaftaler sikrer, at de nordjyske kommuners indmeldinger på dette område bringes videre og indgår i den samlede koordinering på landsplan⁸.

Tilsyn og fælles samråd for udviklingshæmmede lovovertrædere

Fælles Samråd for udviklingshæmmede lovovertrædere i Region Nordjylland

Kommunerne i Nordjylland har i regi af Rammeaftalen nedsat et Fælleskommunalt Samråd for udviklingshæmmede lovovertrædere. Samrådet afgiver vejledende udtalelser til anklagemyndigheder om målgruppe samt sanktionsformer for udviklingshæmmede lovovertrædere.

Kriminalpræventivt tilsyn med domfældte udviklingshæmmede

I henhold til retssikkerhedsloven § 16 a, er det en kommunal forpligtigelse, at føre tilsyn med de udviklingshæmmede domfældte.

Tilsynet har 2 funktioner:

1. Dels løbende at følge den dømte for derved at sikre, at den dømte ikke begår ny kriminalitet samt at dommens præmisser og vilkår overholdes, herunder løbende vurdere behov for ændringer i sanktionsvalg m.v., således at der sættes en positiv udvikling i gang.
2. Dels løbende træffer afgørelse om mest hensigtsmæssigt sanktionsvalg i henholdt til dommens præmisser.

Kommunerne kan købe hjælp til den løbende tilsynsfunktion af Aalborg kommune.

Yderligere oplysninger om kontaktpersoner mv. kan findes på www.rammeaftalernord.dk

Specialundervisningsområdet

På specialundervisningsområdet har det hidtil været Region Nordjylland, der udarbejder rammeaftalen med udgangspunkt i tæt dialog med de kommunale direktører på området. En lovændring betyder, at

⁷ med øvrige kommuner, tænkes specielt på de omkringliggende kommuner og de kommuner der særlig bliver berørt af den evt. ændring.

⁸ De 5 rammeaftalsekretariater har udarbejdet et sæt procedurer for koordinering af de lands- og landsdelsdækkende tilbud. Procedurerne findes på Sekretariat for rammeaftalers hjemmeside: www.rammeaftalernord.dk

koordineringsopgaven omkring rammeaftalen på specialundervisningsområdet fra april 2012 overgår til kommunerne. Med lovændringen følger, at rammeaftalen for specialundervisning, ligesom det er tilfældet med aftalen for det sociale område, skal indeholde en udviklingsstrategi samt en styringsaftale.

Rammeaftalen for 2013 på specialundervisningsområdet udarbejdes efter aftale mellem Region Nordjylland og kommunerne af Region Nordjylland.

Udviklingsplan for botilbud med over 100 pladser

Udviklingsstrategien skal indeholde udviklingsplaner for botilbud med over 100 pladser. I den Nordjyske region findes der ét sådant tilbud – Sødisebakke, som har 117 døgnpladser efter Servicelovens § 108. I 2008 udarbejdede Region Nordjylland en udviklingsplan for Sødisebakke. Vedlagt Udviklingsstrategien er en status på udviklingsplanen.

KLADDE

Bilag 2. pkt. 3: Opsummering af de kommunale indmeldinger til den Faglige Udviklingsstrategi 2013.

A. Politiske visioner i kommunerne

Nøgleord fra politiske visioner på børneområdet: Tidlig indsats, helhedsorientering, tværfaglighed, sammenhæng i indsatsen, handleorientering, nærhedsprincip, inklusion

Nøgleord fra politiske visioner på voksenområdet: Fleksible rammer, mestring, forebyggelse, inklusion, rummelighed, mangfoldighed, overholdelse af økonomiske og styringsmæssige rammer, selvhjulpethed, rehabilitering, afinstitutionisering, selvforsynende, ansvar for eget liv

B. Udviklingen i efterspørgsel efter tilbud/pladser:

Rebild Kommune angiver et faldende behov for pladser i forhold til:

- Udsatte børn og unge
- Udviklingshæmmede børn og unge
- Børn og unge med autisme, ADHD
- Voksne udviklingshæmmede
- Voksne med ADHD.

Rebild Kommune angiver, at behovet er uændret til svagt stigende i forhold til:

- Voksne med misbrug

Rebild Kommune angiver dog, at indmeldingen om de faldende behov skal tages med forbehold, da Rebild Kommune ikke kategoriserer i forhold til målgrupper men efter paragraffer.

Hjørring Kommune angiver et faldende behov for tilbud/pladser i forhold til:

- Voksne med sindslidelser

Ellers vurderes efterspørgslen som værende uændret. Årsagen til det faldende behov for pladser til voksne sindslidende hænger sammen med at Hjørring Kommune udbygger botilbuddet Laden til denne målgruppe.

Brønderslev Kommune angiver et faldende behov i forhold til:

- Voksne udviklingshæmmede

Behovet angives som stigende i forhold til:

- Voksne med autisme, ADHD

Resten angives som uændret. Dog oplyser Brønderslev Kommune, at de arbejder med at oprette dagtilbud til målgruppen af voksne med hjerneskade, voksne med sindslidelse samt på misbrugsområdet.

Vesthimmerland Kommune angiver et uændret behov på børneområdet. På voksenområdet meldes om faldende efterspørgsel i forhold til følgende målgrupper:

- Voksne udviklingshæmmede
- Voksne med autisme, ADHD
- Voksne med hjerneskade
- Voksne med sindslidelse

Mariagerfjord Kommune forventer et stigende behov for pladser i forhold til:

- Børn og unge med autisme, ADHD
- Døgntilbud til voksne udviklingshæmmede
- Voksne med autisme, ADHD
- Døgntilbud til voksne med sindslidelse

Jammerbugt Kommune forventer et faldende behov for pladser forventes i forhold til:

- Døgntilbud til udsatte børn og unge

Kommunen forventer et stigende behov for pladser i forhold til:

- Døgntilbud til unge udviklingshæmmede
- Døgn og dagtilbud til voksne med autisme, ADHD
- Dagtilbud til voksne med sindslidelse

Morsø Kommune forventer et fald i behov (1-2 pladser) i forhold til:

- Voksne med sindslidelse

Og en mindre stigning (1-2 pladser) i forhold til:

- Voksne med autisme, ADHD

Aalborg Kommune forventer at fald i behov for pladser i forhold til:

- Døgntilbud til udsatte børn og unge
- Udviklingshæmmede børn og unge
- Børn og unge med fysisk handicap

Aalborg Kommune forventer en stigning i behov for pladser i forhold til:

- Dagtilbud til udsatte børn og unge
- Døgntilbud til udviklingshæmmede voksne (lille stigning)
- Dag- og døgntilbud til voksne med ADHD, autisme (lille stigning)

Thisted Kommune forventer et stigende behov for pladser i forhold til:

- Voksne med autiske, ADHD
- Voksne med hjerneskade
- Voksne med sindslidelse

Frederikshavn Kommune forventer et fald i behov for pladser ift.:

- Voksne med hjerneskade

Læsø Kommunes efterspørgsel er uændret

Samlet set er den mest markante tendens, at 6 kommuner angiver et stigende behov for pladser på området voksne med autisme, ADHD. 2 af disse kommuner peger både på dag- og døgntilbud, mens de øvrige har markeret målgruppen uden at angive, om der er tale om dag- eller døgnpladser. Samtidig er der 2 kommuner, som forventer et fald i efterspørgsel efter pladser til denne målgruppe.

3 kommuner angiver et fald i forhold til døgnpladser til udsatte børn og unge.

I forhold til voksne udviklingshæmmede er der 3 kommuner, som forventer en stigende efterspørgsel på døgntilbudspadser (den ene retter sig mod målgruppen unge udviklingshæmmede), mens andre 3 forventer et fald i efterspørgslen efter pladser til målgruppen – ikke nærmere defineret i dag- og døgnpladser.

Samme mønster ses i forhold til voksne med sindslidelse; 3 kommuner forventer en stigning i efterspørgsel på pladser (én angiver døgntilbud, én dagtilbud, mens den sidste ikke er defineret), mens 3 forventer et fald (ingen af disse er defineret som dag- eller døgntilbud).

To kommuner forventer et fald i efterspørgslen efter pladser til udviklingshæmmede børn og unge.

2 Hvilke specialiserede tilbud/ydelser vil kommunerne fremadrettet efterspørge

Kommune	Efterspørgsel
Rebild Kommune	Tilbud til alle målgrupper – dog vil Rebild Kommune selv i stigende grad sørge for tilbud til adfærdsforstyrrede
Hjørring Kommune	Højt specialiserede tilbud på både børne- og voksenområdet f.eks. til borgere med udadreagerende adfærd eller borgere, der er døvblinde
Brønderslev Kommune	Meget specialiserede tilbud til de tunge autismemålgrupper samt meget specialiserede tilbud
Vesthimmerland Kommune	Angiver ikke noget på voksenområdet På børneområdet angives specialbørnehaven Birken på autismeområdet samt specialbørnehaven Stampe på området for fysisk handicap
Mariagerfjord Kommune	Tilbud til sindslidende både for børn, unge og voksne Kommunen angiver, at de ønsker helhedsorienterede løsninger, som tilgodeser de forskellige aspekter af brugernes liv, såsom bolig, beskæftigelse og fritidsliv
Jammerbugt Kommune	Døgntilbud til børn og unge med funktionsnedsættelser Forsorgstilbud, krisecentre og misbrugsbehandlingstilbud – døgn
Morsø Kommune	Uændret behov

Aalborg Kommune	På området Sindslidelse har Ældre- og Handicapforvaltningen købt 4-5 pladser i private tilbud, til borgere med sindslidelse og et samtidigt misbrug. Køb hos private tilbud kan forekomme fordi der ikke er ledig kapacitet i Aalborg Kommunes egnede tilbud Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen: Specialbørnehjemspladser
Thisted Kommune	Uændret behov
Frederikshavn Kommune	Overvejende uændret behov, dog faldende efterspørgsel på ydelser og rådgivning fra institutterne ift. børne- og ungeområdet samt indenfor tilbud til senhjerneskedede på voksen
Læsø Kommune	Uændret behov

3 Lands- og landsdelsdækkende tilbud

Der angives ingen ændringer i forhold til efterspørgslen efter de lands- og landsdelsdækkende tilbud

4 Kommunale overtagelser af regionale tilbud

Brønderslev Kommune overvejer hjemtagelse af en borger fra et regionalt drevet enkeltmandsprojekt beliggende i Brovst.

Vesthimmerland Kommune har givet udtryk for interesse i at overtage de regionale tilbud Skovvænget og Vestervang

Aalborg Kommune, Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen angiver, at der på sigt kan blive overvejelser om mulighed for evt. at hjemtage tilbud under Specialbørnehjemmene (denne mulighed vil i så tilfælde skulle undersøges nærmere og tages stilling til politisk).

Thisted Kommune overvejer at overtage distriktspsykiatrisk daghus. Sagen er endnu ikke politisk behandlet.

5 Kommunale planer om oprettelse af nye tilbud

Hjørring Kommune har planlagt en analyse af autismeområdet med henblik på evt. etablering af et botilbud. Kommunen arbejder desuden med etablering af ældretilbud til borgere med sindslidelser, ligesom der er planlagt en analyse af de samlede dagtilbudsområde med henblik på evt. etablering af flere pladser.

Brønderslev Kommune påtænker at etablere et tilbud til senhjerneskedede og etablere opgangsfællesskaber. Kommunen har et ønske om at være selvforsynende med tilbud og påpeger, at der dermed vil ske en ændring i tilbudsviften.

Vesthimmerland Kommune etablerer et støttecenter for sindslidende i Aars Midtby. Centret skal yde støtte og rumme fællesfaciliteter til ca. 12 personer med psykisk lidelse. Herudover bygges et nyt hus med plads til 6 (voksne) borgere i forlængelse af et eksisterende bofællesskab. Målgruppen angives som meget bred.

Mariagerfjord Kommune vil udbygge sit tilbud til senhjerneskadede og har i den forbindelse udfærdiget projekt "hurtigere overblik og udvikling i eget liv" – bl.a. i samarbejde med Behandlingscenter Østerskoven.

Jammerbugt Kommune planlægger på voksenområdet at etablere et enkeltmandstilbud. På børne- og ungeområdet arbejder kommunen med etablering af specialiserede pleje og aflastningsfamilier. Kommunen opretter desuden et dagtilbud for børn med sutismespektrumsforstyrrelser i tilknytning til en allerede eksisterende børnehave. I første omgang er der tale om 4 pladser. På sigt vil kommunen primært bruge pladser i eget tilbud frem for tilbud i Aalborg Kommune. Der planlægges dog ikke at hjemtage børn, der er i nuværende tilbud, men når tilbuddet står klart, vil det være det, kommunen visiterer til.

Morsø Kommune etablerer et botilbud/bofællesskab til psykiatriske borgere. Der bliver tale om 5 lejligheder med én fælleslejlighed. Døgndækning (vågen nattevagt). Kommunen har ligeledes etableret et dagtilbud med vagttelefon. Tilbuddet er rettet mod unge mellem 18 – 30 år med § 85 støtte med henblik på at gøre dem mere selvhjulpne.

Aalborg Kommune bygger almene boliger til et døgntilbud til voksne borgere med sindslidelse, med 20 pladser. I den forbindelse har borgere fra Aalborg som bor døgntilbud til denne målgruppe i eksterne tilbud, fået tilbud om, at flytte "hjem" til Aalborg.

Den påtænkte revision af Aalborg Kommunes Anbringelsesgrundlag forventes at medføre en tilpasning til målgruppen i Familie- og Beskæftigelsesforvaltningens eksisterende døgntilbud. I stedet fokuseres på at etablere alternativer til anbringelser, i form af fx indsatser i dagregi og inklusion i normalsystemet. Der er overvejelser om i forbindelse med aflastningstilbuddet Danahus, at etablere døgnpladser til målgruppen på specialbørnehjemmene.

Aalborg Kommune går forsøgsvis i gang med at udvide målgruppen for Stampe med for meget tidligt fødte børn.

Thisted Kommune har pr. august 2011 etableret et midlertidigt botræningstilbud med 6 pladser til udviklingshæmmede unge. Kommunen planlægger at etablere 6 pladser i midlertidig botilbud til autister. Disse planer er under forberedelse til politisk behandling. Der er et politisk ønske om at etablere et dagtilbud – et værested til færdigbehandlede personer med hjerneskade. Dette er endnu ikke prioriteret. Endelig planlægger Thisted Kommune et tilbud med 6 faste pladser og 2 aflastningspladser til plejkrævende misbrugere. Tilbuddet går i drift i februar 2012.

Frederikshavn Kommune er i gang med etableringen af SenhjerneskadeCenter Nord, som går i drift med de første 12 pladser i starten af 2012. Centret er et otilbd med plads til borgere med moderat til svær kognitiv og fysisk tab af funktionsevne. Der etableres et afskærmet afsnit til borgere med udadreagerende adfærd. Der planlægges desuden at etablere 4 midlertidige boliger til udredning. I alt vil centret komme til at indeholde 24 pladser. De sidste 12 pladser forventes at gå i drift medio 2012.

Frederikshavn Kommune etablerer desuden Kocktvedstien, som er et botilbud til 15 borgere med høj kompleksitet i funktionsnedsættelsen. En del af disse borgere modtager i dag støtte i eget hjem, men har behov for et botilbud, og ønsker et tilbud i nærområdet. Borgere med behov for enkeltmandslignende

tilbud vil også kunne rummes i tilbuddet. Tilbuddet går i drift i januar 2012.

På Børne- og ungeområdet er Frederikshavn Kommune i gang med processen udbygning af antallet af pladser på kommunens døgninstitution Granly fra 6-8 pladser. Tilbuddet er planlagt til at gå i drift i efteråret 2011. Samtidig er processen omkring etablering af ny døgninstitution i Frederikshavn igangsat. Institutionen skal indeholde de nuværende pladser på døgninstitutionen Minibo og herudover en kapacitetsudvidelse med op til samlet 18 pladser. Det mere præcise tidspunkt for ibrugtagning af ny døgninstitution er endnu uvist, men må forventes at blive i løbet af 2012.

6 Kommunernes ønsker til den faglige udvikling i tilbuddene på baggrund af den behovsmæssige udvikling de sidste 2 år

Hjørring Kommune ønsker at der samarbejdes om udvikling af forebyggende foranstaltninger til børn og unge samt omkring udvikling af misbrugsbehandling ift. såvel stoffer som alkohol.

Brønderslev Kommune angiver, at de i deres indsatser vil arbejde inkluderende, rehabiliterende samt afstigmatiserende, ligesom inddragelse af borgerne skal ske i videst muligt omfang.

Vesthimmerland Kommune påpeger, at begrebet faglighed skal udvides og nytænkes, idet der er en udvikling i gang i retning af multispecialisering, hvor flere målgrupper skal rummes under samme tag. Dette kræver at faglighed og kompetencer kategoriseres frem for som hidtil målgrupperne.

Mariagerfjord Kommune ønsker en mere fleksibel og gradueret anvendelse af indsatser. De ønsker ligeledes, at rammeaftaltilbuddene beskrives bedre i Tilbudsportalen, og at der skabes klarhed omkring brugen af tillægsydelse. Kommunen ønsker desuden, at der sættes mere fokus på helhedsorienterede løsninger, som tilgodeser de forskellige aspekter af brugernes liv såsom bolig, beskæftigelse og fritidsliv.

Morsø Kommune ønsker en højere inddragelse af psykiatrien ved behov på misbrugsområdet – mere dialog.

Aalborg Kommune, Ældre- og Handicapforvaltningen er i gang med at implementere "Voksen udredelsesmetoden" (VUM) på voksenområdet (Handicap og sindslidelse). I den proces forventes det at blive mere synligt om der er særlige ønsker/behov for faglig udvikling i de tilbud borgerne får. Alle borgere som Bevillingssenhed Voksen Handicap bevilliger ydelser til vil blive visiteret efter VUM i løbet af 2012.

Aalborg Kommune, Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen ønsker fleksibilitet i tilbuddene, hvor der løbende sikres at nyeste forskning implementeres. Væsentligt med kreativitet i udslningsforløbene. Der ønskes desuden i nærmiljøet etableret døgnpladser for børn og unge med psykiatriske lidelser. Endelig ønskes der, at der indenfor eksisterende ADHD-tilbud styrkes kompetencer ift. autismeområdet.

Frederikshavn Kommune oplever generelt – både i egne og andres tilbud – et behov for større rummelighed og fleksibilitet overfor borgere med flere diagnoser/problematikker

7 Forebyggende foranstaltninger som kommunerne har etableret/planlægger at etablere, som har betydning for planlægning og udvikling af tilbuddene i rammeaftalen

Rebild Kommune har etableret en kontaktpersonordning på ungeområdet. Målet er færre anbringelser eller anbringelse i nærmiljøet – evt. på eget værelse. Kommunen satser desuden på praktisk pædagogisk bistand til udsatte børn, unge og familier med det formål at få færre anbringelser.

Hjørring Kommune har implementeret Sundhedsaftalen i kommunens tilbud. Kommunen har desuden vedtaget en forebyggelsesstrategi for alkoholforbruget i Hjørring Kommune

Brønderslev Kommune har igangsat projektet Fælles Rehabiliterende Indsatser. Der er fokus på udredning og afklaring inden der bevilges ydelser. Det gælder alle voksne, som er i målgruppen for et kommunalt tilbud. Herudover er der udarbejdet et katalog over de frivillige tilbud. Dette skal der arbejdes videre med.

I Vesthimmerland Kommune er der på voksenområdet besluttet en opgaveudvidelse af de eksisterende bostøtteam og SKP-team, således at disse også kan yde støtten i aften/nat og weekends. Herved forventes, at personen kan forblive i egen bolig, hvorved efterspørgslen efter psykiatripladser reduceres.

Mariagerfjord Kommune har etableret et senhjerneskadeprojekt på voksenområdet, hvor formålet er, at borgeren gennem en intensiv indsats i starten af sygdommen på længere sigt kan gøres mere selvhjulpent. Kommunen har desuden indgået et samarbejde med Blå Kors om etablering af fleksibel døgnbehandling af misbrugere i nærområdet. Målgruppen er her både børn og voksne. Endelig satser Mariagerfjord på en tidlig og forebyggende indsats overfor utilpassede unge samt unge med ADHD/autisme. Dette betyder en sandsynlighed for, at behov for døgnpladser til disse målgrupper vil være faldende.

Morsø Kommune har oprettet Akademiet 24/7, som har en forventet effekt i retning af mindre efterspørgsel på §85 tilbud ved nye visitationer.

Aalborg Kommune, Ældre- og Handicapforvaltningen har oprettet Behandlingstilbud SEL § 102 til borgere med erhvervet hjerneskode. Dette vil give mulighed for at behandle borgere i eget hjem tidligere end det er muligt i dag. Dette vil formentlig give en mindre søgning til de regionale midlertidige døgnrehabiliteringstilbud. Dog skal det påpeges at Aalborg Kommune stadig ønsker at benytte de midlertidige døgnrehabiliteringstilbud, i de tilfælde hvor borgeren kan profitere af et døgnrehabiliteringsophold.

Aalborg Kommune, Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen forventer mere inklusion i normalsystemet. Hvorledes dette konkret kan foregå skal undersøges nærmere.

Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen har vedtaget en strategi for aflastning, der bevirker, at der maksimalt kan bevilliges 60 døgn aflastning på institution. Der kan dog administrativt i helt særlige tilfælde dispenseres herfor. Strategien kan påvirke aflastningstilbud i rammeaftaleregioner som Danahus, Søhuset, Nøddehuset, Bodil Hjorts Vej, Højbjergøhus, Planetbo og Bøgehuset.

Thisted oplyser om en række tilbud, som er etableret, men ikke en del af rammeaftalen: På psykiatri og udsatteområdet er det Værestedet i Hanstholm (§ 104), Kilden i Hurup (§ 104), Drivhuset i Thisted (§ 104), Team Vestertorv (§85), udsatteteam – en samordning af allerede eksisterende §§85 og 99 tilbud indenfor psykiatri og misbrugsområdet, Frøstrup-projekt (§99), KFUM-Hurup (§99), parasollen Thisted (§85), SKP (§99) samt Bostøtten Kompas (§85).

8 Kommunernes oplevelser af behov for tilbud til nye målgrupper eller nye problemstillinger, der skal tages højde for i tilbudsviften

Rebild Kommune angiver, at de generelt ikke har oplevet dette, men at der muligvis kan spores en stigende forekomst af unge med stofmisbrug

Hjørring Kommune drøfter aktuelt problemstillinger ift. nye målgrupper af borgere, hvis behov ikke kan tilgodeses i de etablerede tilbud. Det er borgere, der er sent udviklede og som ofte har en adfærd og personlighed, der gør, at de har svært ved at klare sig. Borgerne i denne målgruppe ligger på grænsen til psykiatriområdet, men er ikke egentlig sindslidende.

Brønderslev Kommune arbejder med en ungestrategi i forhold til at få etableret tilbud til unge samt unge med dobbeltdiagnoser, herunder misbrugere.

Vesthimmerland Kommune oplever en udviskning af målgrupperne (at tilbud skal kunne rumme flere målgrupper under samme tag, hvilket betyder behov på fokus på kompetencer og faglighed frem for målgrupper)

Mariagerfjord peger på børn og unge med sindslidelse samt det, at mange borgere har en dobbeltdiagnose

Morsø Kommune påpeger et behov for højere inddragelse af psykiatrien ved behov på misbrugsområdet

Aalborg Kommune, Ældre- og Handicapforvaltningen oplever på området Udviklingshæmning, at der er en stigning i borgere som får diagnosen demens. Der er en formodning om, at der i fremtiden vil være et behov for en udvidelse af døgnpladser til borgere med udviklingshæmning og demens. Dog kan vi ikke sige om det allerede er aktuelt i 2013.

Aalborg Kommune, Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen oplever et behov for tilbud til afrusning/stabilisering af udsatte unge, som herefter kan returnere til Aalborg Kommunes egne misbrugstilbud.

Der opleves desuden et behov for et lokalt døgnanbringelsestilbud med ekspertise inden for psykiatrien, idet målgruppen for disse ydelser ofte anbringes udenfor kommunen; eksempelvis i Region Midtjylland. Endelig påpeges der, at der opleves behov for fleksible løsninger med henblik på at tilpasse udbuddet til den forventede efterspørgsel. Dette gælder i princippet også ændringer, der er nødvendige at foretage i løbet af året for at tilpasse efterspørgslen, hvilket ligger i tråd med Rammeforfattelsens fremadrettede fokus på at være mere fleksibel. Endvidere har Styringsgruppen peget på muligheden for takstændringer om sommeren i stedet for kalenderåret på Specialbørnehaverne og skoletilbud til drøftelse.

Thisted Kommune oplever, at antallet af sent udviklede og udviklingshæmmede, der modtager dom til anbringelse og/eller tilsyn er stigende. Dette kan give anledning til overvejelser om udvidelser af allerede eksisterende tilbud mhp. at kunne leve op til kravene for disse tilbud.

Frederikshavn Kommune oplever et stigende antal voksne med ADHD og autisme. Der er fokus på problemstillingen i Socialpsykiatrien, hvor der arbejdes på at uddanne personale til at varetage disse målgruppers behov i form af støtte- og kontaktpersoner. Der opleves desuden en stigning i målgruppen sentudviklede unge med misbrugsproblemer.

9 Kommunernes oplevelser af behov for fleksibel anvendelse af eksisterende tilbud

Rebild Kommune: Ja, ønsker at der i stedet for ydelsespakker tages hensyn til den enkelte borgers behov på en mere fleksibel måde

Brønderslev Kommune: Ja

Vesthimmerland Kommune: Ja

Mariagerfjord Kommune: Ja, i høj grad

Jammerbugt Kommune: Voksne: Ja, Børn: Ja, Jammerbugt Kommune oplever at betale for aflastningsinstitutionspladser, som børn/unge ikke benytter f.eks. ifm. ferie og sygdom/indlæggelse. Vi ønsker en mere fleksibel ordning.

Morsø Kommune: Nej

Læsø Kommune: Nej

Aalborg Kommune, Ældre- og Handicapforvaltningen påpeger, at der på området Udviklingshæmning er der aktuelt behov for større fleksibilitet i Aalborg Kommunes eget dagtilbud AK-Dagtilbud, således at der er mere flydende grænser for antal pladser i de udmeldte takstgrupper. Det forholder sig således i dag at der kan være en venteliste til en takstgruppe, hvor der er ledige pladser i en anden takstgruppe.

På området Autismespektrums forstyrrelser er Aalborg Kommune godt dækket ind. Der er dog et behov for at de eksisterende tilbud er mere rummelige i fht. borgere med Asperger syndrom og psykiatriske tillægsdiagnoser.

Aalborg Kommune, Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen: Ja, både i forhold til døgn og aflastningstilbud

Frederikshavn Kommune: Ja

10 Kommunernes oplevelser af problemstillinger forbundet med tomme pladser/ledig kapacitet

Rebild Kommune oplyser, at Børnecenter Himmerland har vigende efterspørgsel og derfor lægger to grupper sammen til én.

Brønderslev Kommune oplever store problemer med ledige pladser, og ønsker et øget forpligtende samarbejde om anvendelse af pladser.

Mariagerfjord Kommune har svaret ja til at de oplever problemstillinger, men har ikke uddybet svaret.

Jammerbugt Kommuner angiver på voksenområdet, at de kun har få ledige pladser, men at det er en økonomisk udfordring.

11 Kommunernes oplevelser af særlige problemstillinger omkring ventelister

Mariagerfjord har angivet, at de oplever venteliste problemer på områderne omkring børnepsykiatri og voksenpsykiatri

Aalborg Kommune, Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen oplever, at der i nogle af Ældre- og Handicapforvaltningens autismitilbud for unge ikke er løbende udskrivninger i tilbuddene.

Frederikshavn Kommune oplever ikke generelt problemstillinger i forhold til ventelister. Der er dog overfor Tilbudsportalen et udtalt ønske om, at indmelding om ledige pladser også fremadrettet bør ske til Tilbudsportalen, således at der ved søgning af tilbud er muligt at få et generelt overblik over ledige pladser indenfor de forskellige målgrupper. På det specialiserede børneområde ønsker Frederikshavn Kommune modeller for samlet overblik over dagtilbud, døgntilbud og aflastningstilbud i forhold til styring af pladsanvendelsen på tværs af kommunerne og regionen.

KLADDE

Bilag 3. pkt. 3: BILAG B til Udviklingsstrategi 2013: Oversigt over driftsherreindmeldinger

Følgende er meldt ind fra kommunerne og Region Nordjylland som driftsherrer:

Driftsherre	Indmelding
Mariagerfjord Kommune:	Ønsker at være vidensleverandør til VISO omkring autisme og unge med psykiatriske/dobbeltdiagnose problemstillinger og misbrug
Vesthimmerland Kommune:	Kommunen melder ind om ny praksis omkring differentierede takster, som svarer til borgerens støttebehov. Køber af pladser kan derfor forvente, at der kan være forskellige takster på tilbud, der tidligere kun havde én takst.
Brønderslev Kommune:	A-huset ønskes taget ud af rammeaftalen for 2013 Hedebo ønsker at tage 6 §107 pladser ud og omfordeling af pladserne med § 108 pladser Cassiopeia ønsker at tage 2 pladser ud af rammeaftalen
Hjørring Kommune	Der er ikke planlagt nye tilbud til ibrugtagning i 2013. Der planlægges dog en analyse af dagtilbudsområdet, dog fortrinsvis med henblik på at have dagtilbudspladser til egne borgere. Der iværksættes allerede i 2012 et nyt dagtilbud med plads til 8 personer med nedsat funktionsevne på grund af diagnoserne asperger eller autisme.
Aalborg Kommune Ældre- og Handicapforvaltningen	Handicapafdelingen Kommunens specialiserede botilbud for borgere med erhvervet hjerneskade oplever store udfordringer i forhold til samarbejdskommunernes omfattende hjemtagelse af borgere Børne- og Ungdomscenter Ranum flytter ultimo 2012 til Studievej i Nørresundby (tidligere Ungdomshøjskolen) og Bodil Hjorts Vej i Vodskov (tidligere Violen) Nybyggeriet for døve i Aalborg, hvor døvetilbuddene: Lektorvej, Huset for døve, Bofællesskabet Gården og botilbuddet Umanakvej etableres som et helhedstilbud med indflytning ultimo 2012
Aalborg Kommune Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen	Aflastningstilbuddet Danahus. Der ses på muligheden for fremadrettet at etablere et tilbud indeholdende døgnplader. Der arbejdes med etablering af et klubtilbud for målgruppen for aflastningstilbud Danahus og Bodil Hjorths Vej.
Region Nordjylland	Regionen bygger erstatningsbyggeri for Boformen Kærvang med 24 pladser, således målgrupperne sikres en tidssvarende boligstandard. Efter endt gennemførelse af opkvalificeringen af boligerne inden for det socialpsykiatriske område, vil Regionens samlet set udbyde et uændret

antal pladser indenfor socialsykiatriområdet

Omorganisering og nye fysiske rammer på aktivitets- og samværstilbud på Sødisebakke. De 2 nuværende dagtilbud bliver lagt sammen og placeret på samme matrikel som de øvrige tilbud på Sødisebakke. Fra og med 2013 vil der være et samlet aktivitets- og samværstilbud på Sødisebakke med i alt 85 pladser. Der er i dag 127 pladser.

Kapacitetstilpasning i antallet af pladser på den nye sikrede institution for unge. Det planlagte pladsantal på 10 reduceres til 8 pladser pga. udviklingen af efterspørgsel på pladser på landsplan. Institutionen går i drift 1. september 2012.

KLADDE

Bilag 4. pkt. 3: BILAG D til Udviklingsstrategien: Udviklingsplan for botilbud med over 100 pladser, Sødisebakke

Ifølge § 9 i lov om social service, skal der udarbejdes udviklingsplaner for botilbud med over 100 pladser. Udviklingsstrategien for rammeaftalen for det sociale område skal indeholde disse udviklingsplaner. I den nordjyske region findes der ét sådant tilbud – Sødisebakke, som har 126 døgnpladser.

Status for indsatsområderne fra den udarbejdede udviklingsplan er følgende:

- Det planlagte erstatningsbyggeri med 24 boliger i stedet for boligerne i den lejede bygning på Fælledvej forventes at stå klar i slutningen af 2013.
- Erstatningsbyggeriet for botilbuddet Bakkebo og Vestergade påbegyndes i slutningen af 2011 og forventes at stå færdigt i slutningen af 2013. Herefter vil beboerne fra Botilbuddet Vestergade og Botilbuddet Bakkebo blive samlet på en matrikel.

Der er i forlængelse af udviklingsplanen blevet udarbejdet en helhedsplan for renovering af de øvrige fysiske rammer på Sødisebakke for de næste 10 år. Der er afsat 25 mio. kr. til renoveringer i perioden 2010-2014. Der er hovedsageligt 3 typer af renoveringer:

- renovering af boligerne til en tidssvarende standard
- forbedring af fysiske rammer i aktivitets og samværstilbud
- forbedring af personalemæssige forhold på Sødisebakke.

I 2012 er de fysiske rammer for aktivitets- og samværstilbud på Sødisebakke blevet gennemgået. Region Nordjylland vil på baggrund af denne gennemgang etablere nye fysiske rammer og samle aktiviteterne i et nybyggeri, der understøtter beboernes behov og optimerer driften af det samlede tilbud.

I 2013 forventes arbejdet med at renovere tilbuddene Skovbakken og Fuglebo på Sødisebakke at blive påbegyndt.

Med gennemførelsen af erstatningsbyggerierne og helhedsplanen forventes samtlige boliger på Sødisebakke at have en tidssvarende standard.

Bilag 5. pkt. 3: Kommissorium for arbejdsgruppen vedrørende strategisk samarbejde

På mødet i Den Administrative Styregruppe på Socialområdet den 14. december 2011 blev det besluttet, at der i rammeaftalen for 2013 sættes fokus på at få udarbejdet en fælles strategi for, hvad kommunerne og kommunerne og regionen skal samarbejde om, herunder en udpegning af hvilke områder, der skal løftes og af hvem. Det blev i forlængelse heraf besluttet at udarbejde et forslag til kommissorium for en arbejdsgruppe, som skal arbejde med udvikling af en langsigtet samarbejdsstrategi omkring specialiserede tilbud, hvor kommunerne og regionen ønsker en særlig aftale om solidarisk forsyningsforpligtigelse.

Det er arbejdsgruppens opdrag at:

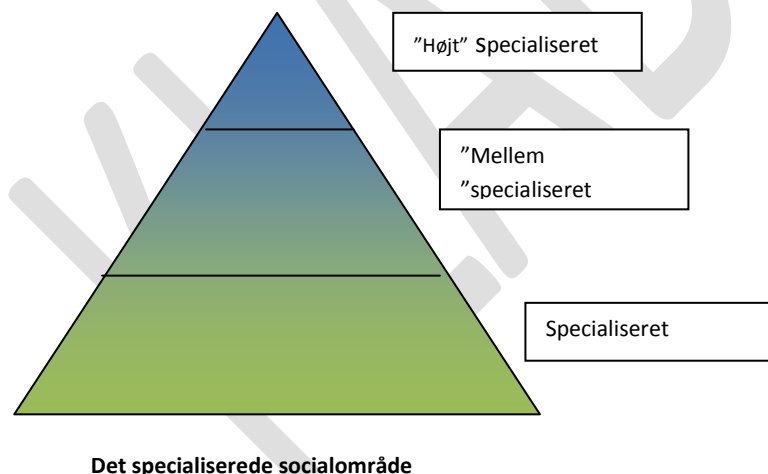
Fase 1:

- Beskrive fordele og ulemper ved strategisk samarbejde og indgåelse af bindingsaftaler
- Politisk drøftelse i forhold til første fase

Fase 2:

- Udarbejde kriterier for udpegning af tilbud/målgrupper, som den solidariske forsyningsforpligtigelse skal omfatte
- udarbejde forslag til samarbejdsmodel, herunder forslag til finansierings/bindingsmodeller for tilbud omfattet af den solidariske forsyningsforpligtigelse

Genstandsfeltet for arbejdet er den mest specialiserede top af "trekanten":



Arbejdsgruppen skal opstille forskellige alternative forslag til finansierings/bindingsmodeller og beskrive konsekvenser, udfordringer og muligheder forbundet med disse.

Arbejdsgruppen skal bestå af personer med ledelses/beslutningskompetence samt indsigt i og overblik over det specialiserede socialområde i Nordjylland. Gruppen skal sammensættes med repræsentanter fra både myndigheds- og udførerniveau.

Der udpeges en kommunal repræsentant som formand for gruppen, ligesom der skal udpeges en kommunal repræsentant til sekretariatsbetjening af gruppen.

Arbejdsgruppen refererer til Den Administrative Styregruppe på Socialområdet .

Arbejdsgruppen nedsættes i foråret 2012 og arbejder med følgende deadlines:

Februar 2012	Udpegning af medlemmer til gruppen, herunder formand og sekretariatsbetjening Afholdelse af første møde
Marts – maj 2012	Arbejdsgruppen arbejder med kommissoriets 1. fase
Maj 2012	Politisk drøftelse i forhold til 1. fase
August 2012	Præsentation resultatet af arbejdet med fase 1
September - december	Arbejdsgruppen arbejder med kommissoriets 2. fase
December 2012/Januar 2013	Første udkast til samarbejdsstrategi præsenteres
Juni 2013	Den endelige samarbejdsstrategi indskrives i rammeaftalen for 2014

Bilag 6. pkt. 4: Svarskrivelse fra Region Nordjylland vedrørende etablering af socialpsykiatrisk botilbud

Til de nordjyske kommuner

SPECIALSEKTOREN

Vedrørende skrivelse af 10. november 2011 vedr. etablering af socialpsykiatrisk botilbud i regionalt regi.

Regionshuset

Det er Region Nordjyllands opfattelse, at der fra politisk hold i både kommuner og region er et stærkt ønske om, at der etableres et botilbud til målgruppen af færdigbehandlede (rets)psykiatriske patienter m.v., og at vi på administrativt niveau har fået i opdrag at finde en model for, hvorledes dette vil kunne lade sig gøre. Det er derfor afgørende, at samarbejdet og dialogen om opgaven foregår i en konstruktiv og tillidsfuld atmosfære. På den baggrund er regionen aldeles uforstående overfor de bekymringer, der fremgår af kommunernes henvendelse. Vi kan imidlertid fastslå følgende:

Niels Bohrs Vej 30

9220 Aalborg Øst

Tlf.: 96 35 17 70

Fax: 98 15 95 84

www.specialsektor.rn.dk

Sikker post: region@rn.dk

1. Når ønsket om et såkaldt Halfway House overhovedet opstod, var det i en fælles erkendelse af, at der løbende er en række færdigbehandlede patienter i Psykiatrien, til hvem der i dag ikke eksisterer et kvalificeret botilbud. Ved at etablere et sådant ville der kunne skabes det nødvendige flow, så patienter ikke

Sektorchef

Ole Bjerre Jakobsen

skal opholde sig perspektivløst på sygehuset. Det er naturligvis ikke sådan, at regionen har til hensigt at ændre på de faglige kriterier, der fastslår, hvornår en patient er færdigbehandlet, fordi der etableres et nyt botilbud i socialpsykiatrisk regi som et svar på denne udfordring. Det er - og vil fortsat være - en lægefaglig vurdering i hvert enkelt tilfælde, der ligger til grund herfor. Af samme grund giver det ikke mening at tale om at "præcisere færdigbehandlingsbegrebet". Der vil selvsagt heller ikke blive tale om, at enkelte medarbejdere vil blokere for at et Halfway House vil komme til at løse de opgaver, det er tiltænkt.

2. Regionen er ligesom kommunerne af den opfattelse, at "begge parter skal bidrage med ydelser til samarbejdet", og lovgivningen fastlægger netop klare rammer for finansiering af ydelser efter henholdsvis sundhedsloven og serviceloven, der sikrer dette. Disse regler vil naturligvis ligge til grund for projektet, men opmærksomheden henledes på, at Regionsrådet har sendt et klart signal om – såfremt der kan findes en samarbejdskonstruktion – at ville stille ekstra midler til rådighed for herved at medvirke aktivt til, at et nyskabende projekt i grænselandet mellem to sektorer kan realiseres. Regionen vil udarbejde et konkret bud på, hvordan disse midler i så fald mest hensigtsmæssigt vil kunne bringes i spil inden for de gældende finansieringsregler.

Vi håber, at vi hermed har skabt mulighed for, at samarbejdet kan fortsætte på en konstruktiv måde.

Med venlig hilsen

Per Christiansen
Regionsdirektør

Ole Bjerre Jakobsen
Sektorchef

Bilag 7. pkt. 6: Udkast til Styringsaftalen 2013

5.0 Udkast til Styringsaftale 2013

Styringsaftalen har til formål at lægge rammerne for kapacitets- og prisudvikling i det kommende år for de omfattede tilbud i regionen.

Endvidere er formålet med at indføre kravet om styringsaftaler, at øge bevidstheden om og stillingstagen til de styringsmæssige konsekvenser af, at kommunerne på det specialiserede socialområde er afhængige af, at købe og sælge pladser på sociale tilbud på tværs af kommunegrænserne. Dette medfører et behov for at koordinere rammerne for dette køb og salg på tværs af kommunegrænserne på en mere forpligtende måde, end det har været tilfælde i hidtidige koncept.

Der er i Styringsaftalen derfor lagt vægt på, at den understøtter, at der altid er de rigtige tilbud til en omkostningseffektiv pris.

Grundlæggende principper

Der er enighed mellem kommunerne i den nordjyske region og Region Nordjylland, om at følgende principper lægges til grund for denne aftale:

Incitament til effektiv drift

Driftsherren skal have incitament til at sikre en løbende økonomisk effektiv drift, herunder at der sker den nødvendige tilpasning af kapaciteten. Den løbende tilpasning er afgørende for at undgå tomme pladser og dermed minimere risikoen for underskud.

Myndighed skal have incitament til at indgå rettidig dialog med driftsherren om forventninger og ændringer i efterspørgslen.

Taksterne skal være retvisende og omkostningsbaserede

Sammenlignelige ydelser skal kunne sammenlignes på priserne udregnet efter samme principper. Administrationen af takstsystemet skal være enkel, men samtidig give mulighed for differentiering. Takstsystemet skal være gennemsigtigt.

Budgetsikkerhed for kommunerne og Regionen

Risiko for uforudsete udsving i økonomien skal dækkes ind. De indarbejdede beregningsgrundlag, som er grundlag for taksterne skal være realistiske i forhold til de faktiske forventede omkostninger. Løbende dialog og tilpasning af kapaciteten skal være med til at sikre kendskab til pladsbehovet samt sikre takststabilitet.

Udviklingstiltag

Driftsherren skal sikres finansiel mulighed for løbende udvikling. Omfanget af udviklingstiltag fastsættes i den årlige rammeaftale.

5.1 Specifikation af hvilke tilbud aftalen omfatter

Som udgangspunkt er alle tilbud, der anvendes af andre kommuner end driftsherrens kommune omfattet af styringsaftalen. Det samme gælder regionale tilbud, der som følge af regionens status som udelukkende driftsherre, altid vil indeholde tilbud, der sælges til andre parter.

Tilbuddene kan opdeles i 3 kategorier:

- 1) Tilbud, som alene anvendes af driftsherren.
- 2) Tilbud, som anvendes af en eller få andre kommuner end driftsherren.
- 3) Tilbud, der i omfattende grad anvendes af andre kommuner end driftsherren.

Tilbud efter kategori 1 er ikke omfattet af styringsaftalen, da der er tale om tilbud som i udgangspunkt er oprettet med sigte på egne borgere, men hvor det kan ske salg af pladser til andre kommuner.

Tilbud i kategori 2 er tilbud som kommunerne driver i dag, men hvor kundegrundlaget ikke er så stort og hvor det vil være behov for, at arbejde sammen på tværs af kommunegrænser. Det er tale om tilbud, hvor der samlet set kun er et tilstrækkeligt antal borgere til målgruppen, hvis man samler borgerne fra 2-3 kommuner. Tilbuddene er omfattet af styringsaftalen, men kan hvor det er relevant undtages⁹.

Tilbud efter kategori 3 er tilbud hvor opretholdelsen og udviklingen af tilbuddene fordrer et større geografisk område, for at sikre kundegrundlaget. Det vil i denne gruppe være tale om et stort koordineringsbehov og tilbuddene vil være omfattet af rammeaftalen og kan ikke undtages. For at undgå en unødigt stor rammeaftale er det enighed om, at såfremt det er tale om tilbud der åbenlyst er af en lav kompleksitet, men hvor det alligevel sker salg til mere en fire kommuner skal tilbuddet ikke indplaceres i denne kategori.

Skillelinie mellem kategorierne er defineret ved antallet af kommuner som køber pladser/antal kommuner som der sælges pladser til udover driftskommunen.:

- Kategori 2 tilbud er defineret ved at max 3 kommuner køber pladser -inklusive driftskommunen.
- Kategori 3 tilbud er tilsvarende defineret ved at mindst 4 kommuner køber pladser – inklusive driftskommunen.
- Kategori 1 tilbud godt kan sælge enkelte pladser og stadig bevare status som et kategori 1 tilbud udenfor styringsaftalen – så længe der kun er tale om salg af enkelte pladser. Ved salg udover enkelte pladser er tilbuddet enten kategori 2 eller 3 og dermed som udgangspunkt omfattet af styringsaftalen.

Ved ændret kategorisering fra kategori 1 til 2 skal tilbuddet leve op til undtagelsesbestemmelserne for kategori 2. Ved ændret kategorisering fra 2 til 3 skal tilbuddet leve op til kravene for kategori 3.

Tilbud ikke kan ændre kategori i løbet af året, men ændret kategorisering sker årligt i forbindelse med rammeaftalen for det næstfølgende år.

⁹ I de tilfælde hvor et tilbuds driftskommune har indgået en aftale med en eller få andre kommuner og hvor det er indgået en aftale som også omfatter takstudvikling, prisstruktur og frister for afregning, kan tilbuddet undtages fra styringsaftalen.

Oversigt over de enkelte tilbud sker ved udtræk fra Tilbudsportalen og disse vedlægges rammeaftalen som bilag. Det anbefales at alle tilbud på Tilbudsportalen henviser til den gældende styringsaftale for Region Nordjylland med tilhørende bilag.

I forbindelse med kategoriseringen af tilbud i de nordjyske kommuner, har der fra forskellig side været stillet spørgsmålstejn ved hensigtsmæssigheden af, at det alene er antallet af købende kommuner og dermed koordineringsbehov, som lægger til grund for om tilbud indgår i rammeaftalen eller ej. Konsekvensen har været, at nogle tilbud, som før ikke har været omfattet af rammeaftalen, og som har en lav grad af specialisering, nu indgår i rammeaftalen, mens specialiserede tilbud, som tidligere har indgået i aftalen, ikke gør.

En gennemgang af de øvrige 4 regioners rammeaftaler for 2012 viser, at der er lidt forskellige tilgange til, hvilke tilbud, der omfattes af rammeaftalen f.eks. udgør specialisering en faktor i 2 regioner¹⁰. På baggrund af dette er det i rammeaftalen igangsat et arbejde med henblik på at udarbejder et oplæg til en ny kategoriseringsmodel som tager udgangspunkt i den model hvor specialiseringsgrad også skal indgå som et kriterium. Målsætningen er, at de rigtige tilbud omfattes af Styringsaftalen, og at specialiseringselementet dermed kommer til at indgå. Arbejdet forventes afsluttet ultimo december 2012.

5.2 Aftaler om udvikling i taksterne

Taksterne for 2013 inkl. omkostningskategorierne indmeldes første gang i uge 32 2012 og endeligt ultimo oktober 2012. Taksterne indmeldt ultimo oktober 2011 er endelige.

5.2.1 Opfølgning på takstudvikling

Kommunerne har generelt oplevet en stigning i omkostningerne til social- og specialundervisningsområdet. På den baggrund er der et behov for, at der indarbejdes tillidsskabende elementer vedrørende taksberegningerne. Det er således aftalt, at øge opfølgningen på takstudviklingen med det formål at skabe øget tillid – via øget dialog og åbenhed - parterne imellem.

Det er samtidigt nødvendigt, at opfølgningen i sig selv ikke bliver unødigt ressourcetung og i sig selv ikke giver anledning til mistillid/konflikt. Opfølgningen opbygges således omkring en række af de oplysninger om taksterne, der allerede indberettes/forligger i den eksisterende struktur under rammeaftalen og som har en objektiv statistisk karakter.

Hensigten med at følge op på takstudviklingen er, at understøtte principperne om retvisende takster.

Forankring af sammenligning og analyse foretages af styringsgruppen.

-
- ¹⁰ I den midtjyske region indgår "specialiserede tilbud, hvor mere end 5 % af pladserne anvendes af andre kommuner end driftsherren".
 - I den syddanske region indgår "regionale højt specialiserede tilbud samt tilbud med en takst på eller over 2000 kr. pr. døgn, og hvor tilbuddet enten sælger pladser til minimum 4 kommuner uover udbyderkommunen og/eller sælger min. 40 % af deres pladser til andre kommuner".
 - I Region Hovedstaden indgår alle tilbud, hvor der sker salg til andre kommuner, mens
 - Region Sjælland opererer med en lignende kategorisering som i den nordjyske region.

Alle driftsherrer er forpligtiget til at indberette relevante data til styringsgruppen i forbindelse med den årlige takstindberetning (ultimo oktober).

Én gang årligt udarbejdes en redegørelse indeholdende en analyse af belægning og takstudvikling.

Redegørelsen afleveres til den administrative styregruppe februar/marts således, at der kan tages højde for erfaringerne fra redegørelsen i efterfølgende takstberegning.

5.2.2 Anvendt belægningsprocent i takstberegningen

Aftalens hensigt er at understøtte principperne om retvisende takster.

Ved takstindmeldelse fremlægges de faktiske belægningsprocenter for de to foregående år (konkret regnskab 2009 og 2010) i forbindelse med fastsættelse af den budgetterede belægningsprocent i takstberegningen for 2012.

Gennemsnittet af de 2 foregående års faktiske belægningsprocent anvendes i takstberegningen for 2012. Dog forudsættes, at 95% budgetteret belægningsprocent anvendes som minimum for dag- og døgntilbud, og at den budgetterede belægningsprocent ikke kan overstige 100.

Dette kan dog fraviges ved korte forløb, akut- eller aflastningstilbud hvor den minimale budgetterede belægningsprocent ved takstberegningen er 90%.

Af hensyn til at sikre effektiv drift og maksimal udnyttelse af tilbuddene anbefales det, at der generelt tilstræbes en belægning på 98%.

Ovenstående kan kun fraviges efter konkret godkendelse i den administrative styregruppe.

5.2.3 Overheadelementer

Aftalens hensigt er at understøtte principperne om retvisende og omkostningsbaserede takster.

Af hensyn til sammenligneligheden og gennemskueligheden specificeres indholdet af ydelserne i taksten på omkostningskategorier. Kategorierne fremgår af specifikation til styringsaftalen bilag x.

Takster beregnes ud fra omkostningsbaserede principper. Dette indebærer, at taksterne indeholder en række omkostninger, som ikke vedrører tilbuddenes direkte drift.

Overheadelementer er eksempler på indirekte omkostninger og defineres her som andel af central ledelse og administration samt tilsyn¹¹.

Overheadelementer for det enkelte tilbud foretages ved en konkret og omkostningsægte beregning af den enkelte driftsherre.

Modellen tager hensyn til lige konkurrencevilkår f.eks. set i relation til private botilbud og sikrer, at der alene kan opkræves omkostninger, som kan henføres til tilbuddet.

¹¹ Kategorierne fremgår af specifikation til styringsaftale bilag x. Overhead defineres som kategori d og e.

5.2.4 Håndtering af over-/underskud

Aftalens hensigt er at understøtte principperne om stabilitet og budgetsikkerhed.

Driftsoverskud og -underskud på tilbuddet eller typen af tilbud (målgruppen) håndteres efter følgende principper:

- Der kan maksimalt hensættes et overskud svarende 5 % af tilbuddets takstberegningsgrundlag.
- Der kan maksimalt hensættes et akkumuleret overskud svarende 5 % af tilbuddets takstberegningsgrundlag.
- Overskud, der giver anledning til overskridelse af den angivne procentsats, benyttes til at nedsætte opholdsbetalingen i efterfølgende takstår.
- Anvendelsen af de akkumulerede hensættelser kan ske indenfor tilbuddet eller typen af tilbud hos driftsherren efter driftsherrens beslutning.
- Underskud på op til og med 5% af tilbuddets takstberegningsgrundlag, der ikke kan dækkes af akkumuleret hensættelse ved tilbuddet eller typen af tilbud, kan ikke lægges oveni taksterne efterfølgende år.
- Underskud på over 5% af tilbuddets takstberegningsgrundlag, der ikke kan dækkes af en akkumuleret hensættelse ved tilbuddet eller typen af tilbud, indregnes i det efterfølgende takstår med mindre underskud kan dækkes af hensættelser på tværs af typen af tilbud hos driftsherren.

Det skal bemærkes, at der er sammenfald mellem den procent, der maksimalt kan hensættes det enkelte regnskabsår, og procenten for den hensættelse, der maksimalt kan akkumuleres over en årrække.

Regionen kan dog ikke *endeligt* finansiere et underskud. Dette skal således aftales nærmere i den enkelte situation.

Som en tilføjelse til de aftalte principper skal der gøres opmærksom på, at formålet med de omkostningsbaserede budgetter ikke er, at der budgetteres med overskud. Hensigten er, at der kun budgetteres med forventede omkostninger.

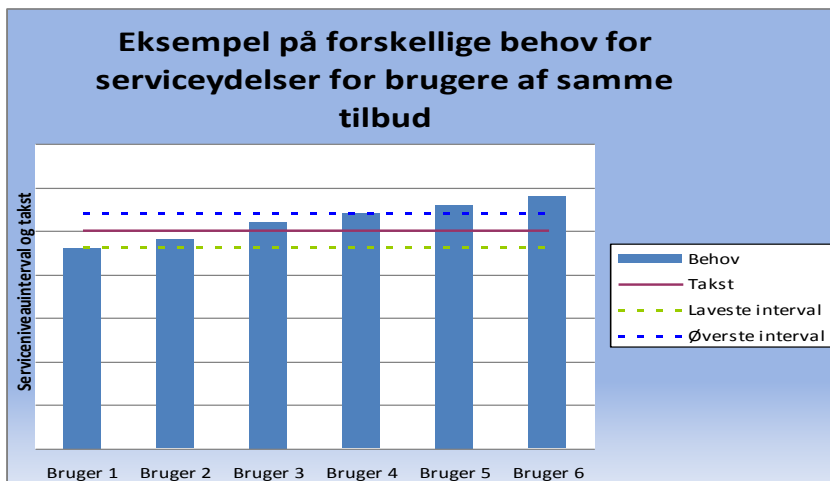
5.3 Aftaler om prisstruktur

Prisen for en plads fastsættes i Rammeaftalen.

Driftsherren definerer for 2012 selv sin takst- og prisstruktur dog sådan, at der med mindre andet er aftalt, anvendes enheds-, time-, dag- eller døgn takster.

Med henblik på at behovet for tillægsydelser reduceres samt at taksterne opleves som værende mere retvisende i forhold til den leverede ydelse, arbejdes på modeller med øget takstdifferentiering.

Det forventes for 2012, at prisstrukturen for hovedparten af tilbud vil bestå af gennemsnitstakster (rød linje i figuren nedenfor).



I eksemplet ovenfor forudsættes, at der er behov for tillægssydelser ud over den stiplede linje for borger 5 og 6.

Andre finansieringsformer

De steder hvor det ikke er muligt at definere afgrænsede ydelser og dermed ikke definere en afgrænset mængde af ydelser, er det ikke muligt at indføre en takstbaseret afregning, da det ikke vil være muligt at beregne enhedstakster. Her vil det være muligt at anvende en **trækningsret** på et givet tilbuds ydelser eller ressourcer. Betalingen for en trækningsret kan beregnes ud fra

- objektive kriterier, som f.eks. andel af befolkning
- andre kriterier, som f.eks. historisk anvendelse

Hvilket kriterium, som anvendes, aftales i forbindelse med de årlige rammeaftaler.

5.4 Aftaler om oprettelse af tilbud og pladser

Omkostninger ved udvikling af nye ydelser eller andre udviklingsaktiviteter, der ikke kan knyttes til en eksisterende ydelse, indregnes **ikke** i taksterne for de eksisterende ydelser.

Der er enighed om, at det er forbundet med opstartsomkostninger at udvikle nye tilbud (herunder større omforandringer af allerede eksisterende tilbud), og at det derfor er nødvendigt at sikre, at risikoen ved oprettelsen af nye tilbud ikke pålægges driftsherren alene.

Nyopstartede tilbud kan budgettere med en lavere belægningsprocent i forbindelse med takstfastsættelsen i første driftsår, samtidigt med at driftsherren kan afskrive eventuelle driftstab fra første driftsår over en årrække på tre år frem for normalt et år.

Fordelen ved denne metode er, at der er sikkerhed for driftsherren ved etablering af nye tilbud, hvorved belægningsprocenten ikke behøver at være markant lavere end ved en normal takstberegning. Dette vil samtidig give driftsherren et incitament til rationel drift - også under opstart.

Endeligt vil det ikke være de betalingskommuner, som først anvender det nye tilbud, som betaler alle opstartsomkostninger. Samlet vil det give mulighed for en nemmere opstart af nye tilbud.

5.5 Aftaler om lukning af tilbud og pladser

Forudsætninger for permanente lukninger

Driftsherren får mulighed for hurtig lukning af tilbud med lav belægningsprocent, men med orientering pr. brev/mail til den adm. styregruppe med en høringsperiode på 1 måned. Derefter træffes den endelige beslutning af driftsherren.

Høringssvaret har ikke opsættende virkning, men indgår som bidrag til driftsherrens endelig beslutning.

Økonomiske konsekvenser

Fordeling af evt. underskud (og evt. overskud):

Vedrørende dækning af et underskud i forbindelse med lukning af et rammeaftaletilbud, hvor dette underskud ikke kan henføres til andre rammeaftaletilbud inden for samme målgruppe hos driftsherren, er der aftalt en særlig model:

Driftsherren kan således i den givne situation fordele underskuddet fra det lukkede rammeaftaletilbud ud på driftsherrens øvrige rammeaftaletilbud, selvom disse tilbud ikke hører under samme målgruppe som det lukkede tilbud. Underskuddet skal dækkes ind ved, at driftsherren trækker på en eventuel hensættelse ved driftsherrens øvrige rammeaftaletilbud, eller ved at der forekommer en takststigning ved de øvrige rammeaftaletilbud.

I de tilfælde, hvor der ikke er andre rammeaftaletilbud ved driftsherren, der kan dække underskuddet, kan underskuddet lægges ud af kommunekassen, finansieret af takststigninger i næste takstår. Regionen kan dog ikke *endeligt* finansiere et underskud. Dette skal således aftales nærmere i den enkelte situation.

Modellen er i overensstemmelse med princippet om, at de vedtagne takster for et rammeaftaletilbud er endelige, ligesom den i videst udstrækning foranlediger, at driftsherren udviser økonomisk ansvarlighed.

5.6 Aftaler om frister for afregning og brug af tilbud

Kommuner, der køber ydelser i anden kommune eller i Regionen, indgår en skriftlig betalingsaftale med driftsherren. Det er altid handlekommunen, der indgår betalingsaftalen med driftsherren. Det er driftsherren, som udarbejder udkast til betalingsaftalen.

Betalingsaftalen skal indeholde alle nødvendige detailoplysninger til brug for afregningen. Der lægges vægt på, at betalingsaftalen tilpasses således, at den kan anvendes ved indberetning til det eller de afregningssystemer kommunerne og Regionen anvender.

Betalingsaftalen skal således som minimum omfatte:

- Information om hvem der er handlekommune samt hvem der er betalingskommune,
- Oversigt over de enkelte ydelser og deres pris, herunder bevillingsparagraf, der indgår i tilbuddet,
- Bevillingsomfanget for de enkelte ydelser,
- Startdato og priser for de enkelte ydelser,
- Opsigelsesvarsel.

Ændringer i et aftalt tilbud indgås ligeledes skriftligt.

Det er som udgangspunkt betalingskommunen, der betaler driftsherren. I de tilfælde hvor der er usikkerhed om hvem, der rettelig er betalingskommune i forhold til en given borger, indtræder handlekommunen som betalingskommune, indtil det er afklaret hvilken kommune, der rettelig er betalingskommune. Når dette er afklaret kan handlekommunen opkræve refusion ved betalingskommunen.

Driftsherren sender månedlige afregninger til betalingskommunerne.

Betalingskommunerne kan ikke regulere/afvise i den fremsendte regning. Regningen betales uanset enighed om regningens størrelse.

Er der uenighed om regningen meddeles dette driftsherren, hvorefter det er driftsherren, der skal foretage de nødvendige berigtigelser i kommende afregning, såfremt der er fejl i den fremsendt regning. Dette princip er nødvendigt, hvis afregningssystemerne og betalingsgangen skal fungere effektivt.

Betalingsperioden er normalt fra startdato til ophørsdato plus et opsigelsesvarsel. Startdatoen svarer til første dag borgeren modtager ydelsen, og ophørsdatoen til sidste dag borgeren modtager ydelsen. For at ligestille kommunale og regionale tilbud med private tilbud skal ophør dog altid varsles med løbende måned plus en måned.

Der betales som udgangspunkt fuldt ud i opsigelsesperioden med mindre andet er aftalt.

5.7 Tillægsydelser

5.7.1 Generelt vedrørende tillægsydelser

Som udgangspunkt stopper tillægsydelsen ved stopdatoen angivet i betalingsaftalen.

Senest en måned inden betalingsaftalens stopdato skal driftsherre og handlekommune aftale, hvis tillægsydelsen skal fortsætte.

Hvis der ikke fremgår en stopdato af betalingsaftalen, er betalingskommunen forpligtiget til at betale for tillægsydelsen, indtil handlekommunen tilkendegiver at tillægsydelsen skal ophøre. Dog gælder de almindelige tidsfrister (løbende måned plus en måned).

Vejledning i beregning af tillægsydelser fremgår af bilag.

5.7.2 Tillægsydelser givet ved indskrivning

Såfremt tillægsydelser, som er en forudsætning for, at borgeren kan rummes i tilbuddet, opsiges, må handlekommunen sikre, at borgeren visiteres til andet tilbud.

Betalingsforpligtigelsen for tillægsydelsen videreføres indtil borgeren er fraflyttet tilbuddet.

5.7.3 Opstået behov for tillægsydelser efter indskrivning

Det bør undgås, at driftsherren i længere tid finansierer dækning af behov opstået/afdækket efter indskrivning. Der er tale om behov, som bevirker, at borgeren ikke kan rummes indenfor tilbuddets serviceniveau.

Derfor har tillægsydelsen til dækning af det opståede behov virkning fra det tidspunkt, hvor driftsherren meddeler handlekommunen behov for tillægsydelse.

Handlekommunen skal senest én måned efter henvendelse fra driftsherren give endelig meddelelse om godkendelse eller delvis godkendelse af tillægsydelse. Ved manglende reaktion fra handlekommunen indenfor denne periode, betragtes tillægsydelsen som godkendt.

Såfremt tillægsydelse ikke godkendes, og borgeren dermed ikke kan rummes i tilbuddet, må handlekommunen sikre, at borgeren visiteres til andet tilbud. Såfremt borgeren ikke er fraflyttet tilbuddet 4 måneder efter henvendelse om tillægsydelse fra driftsherren, finansieres tillægsydelsen derefter af betalingskommunen. **I forhold til hvorvidt en handlekommunen kan flytte en borger, skal myndighed være opmærksom på lovgivningen indenfor området.**

5.8 Tilkendegivelse fra kommunalbestyrelserne om overtagelse af regionale tilbud.

Regionale tilbud kan overtages af en kommune, de er geografisk beliggende i jfr. Servicelovens § 186. Af planlægningshensyn er der krav om, at kommunen som ønsker at overtage et regionalt tilbud skal tilkendegive **dette i forbindelse med udarbejdelsen af 1. udkast til Styringsaftale dvs. februar måned.**

Dette krav sikrer en tilstrækkelig varslingsperiode i forhold til regionens overdragelse af tilbuddet. Samtidig sikres information om ny driftsherre til købere af pladser på det pågældende tilbud.

Overtagelse af et regionalt drevet tilbud skal ske i henhold til bestemmelserne i lov om virksomhedsoverdragelse og der skal i hvert enkelt tilfælde udarbejdes en konkret og individuel plan for overtagelse.

Følgende kommuner har meldt ind om overvejelser i forhold til at overtage et tilbud drevet af Region Nordjylland som er beliggende i kommunen:

- Vesthimmerland: Skovænget og Vestervang
- Thisted: Dagshus Thisted
- Brønderslev: enkeltmandsprojekt beliggende i Brovst

5.9 Køb og salg af pladser / ydelser over regionsgrænsen

Aftaler indgået i rammeaftalen kan kun binde rammeaftalens parter, hvilket betyder at man aldrig kan binde andre end rammeaftalens underskrivende parter¹² til det der aftales heri. Ved køb og salg af pladser / tilbud / ydelser i en kommune udenfor Region Nordjylland er det vigtigt at udvise styringsmæssigt ansvarlighed ved, at det ved hvert køb udarbejdes en konkret og individuel købskontrakt. Købskontrakten regulerer forpligtigelsen for såvel køber og sælger og indeholder aftaler om forhold som underskudsdeling, takst afregning m.m.

¹² Rammeaftalens underskrivende parter er de 11 nordjyske kommuner og Region Nordjylland.

Bilag 8. pkt. 6: Specifikation til Styringsaftalen 2013

Bilag X - Specifikation til Styringsaftalen for 2013

Indhold

1	Indledning.....	39
2	Aftaler om udvikling i taksterne	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
2.1	Beregning af 2% reduktion	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
2.2	Beregning af historisk belægningsprocent	39
2.3	Håndtering af over-/underskud.....	39
2.4	Aftaler om lukning af tilbud og pladser	39
3	Kørsel til dagtilbud ud af taksterne	40
4	Prisstrukturer og betalingsmodeller.....	41
4.1	Ydelsestyper og takststruktur.....	41
4.2	Hovedydelse som gennemsnitstakst.....	42
4.3	Basisydelse med tilvalgsydelse.....	43
4.4	Andre finansieringsformer	44
4.5	Basistakster på hovedydelse ved gennemsnitstakst.....	44
4.6	Takster på tillægsydelse	45
4.7	Lovhjemlet objektiv finansiering	45
4.8	Trækningsret.....	45
4.9	Valg af betalingsmodel bestemt af ydelsestype.....	46
4.10	Vedrørende det almene boligområde.....	46
4.11	Særligt vedrørende forsorghjem og krisecentre.....	47
4.12	Særligt vedrørende betalingspraksis på aflastningspladser	47
5	Omkostninger i takstberegningen	48
5.1	Omkostningskategorier i taksten	48
5.2	Specifikation af indhold i omkostningskategorierne.....	48
5.3	Værdiansættelse og afskrivninger.....	50
5.4	Renter	51
5.5	Tjenestemandspensioner	51
5.6	Opdeling af omkostninger forbundet med central ledelse og administration.....	52

5.7	Regnskabsaflæggelse og revision	55
6	Egenbetaling	55
7	Afregning og betalingsgang	56
7.1	Særligt vedrørende afregning og håndtering af tillægsydelser	58
8	Bilag	59
8.1	Principper for fordeling af omkostninger	59
8.2	Eksempel på takstberegning.....	59
8.3	Eksempel på håndtering af over og underskud.....	60

Indledning

Hovedformålet med dette dokument er at beskrive principperne for finansiering, takstberegning og betalingsmodeller for kommunale og regionale sociale tilbud i den nordjyske region efter strukturreformen. Dokumentet er tænkt som et langsigtet papir, velvidende, at det skal gentiltrædes ved den årlige rammeaftaleindgåelse. Dokumentet skal således medtages som bilagsmateriale i rammeaftalerne og er dermed en del af rammeaftalen.

Definition af tilbud og ydelse:

NB: Vær opmærksom på, at et tilbud ofte har mere end én ydelse!

Betegnelsen et tilbud dækker i denne sammenhæng bredt over; Døgninstitutioner, botilbud, dagtilbud, specialskoler mv.

Et tilbud er således identisk med den fysiske og/eller organisatoriske enhed, der leverer ydelserne. Et tilbud er sædvanligvis kendetegnet ved at have en samlet leder/forstander.

Beregning af historisk belægningsprocent

Belægningsprocenten beregnes som den gennemsnitlige faktiske belægning samlet set i regnskab 2011 og 2010. Opgørelse af belægningsprocenten tager ikke udgangspunkt i den økonomiske belægningsprocent.

Håndtering af over-/underskud

Hensigten med forslag til håndtering af over- og underskud er at driftsherren får vide rammer til at disponere over overskud på op til og med 5% af takstberegningens grundlag. Til gengæld skal driftsherren selv finansiere underskud til og med 5% af tilbuddets takstberegningens grundlag. Finansieringen af underskud på op til og med 5% kan evt. fra hensættelser, som følge af andre tilbuds overskud.

Aftaler om lukning af tilbud og pladser

Hensigten med forslag til aftale om lukning af tilbud er, at driftsherren dækker et evt. underskud. Driftsherren får mulighed for at finansiere et evt. underskud ved evt. hensættelser på øvrige rammeaftaletilbud.

Region Nordjylland har dog ikke mulighed for endeligt at finansiere et underskud.

Modellen er i overensstemmelse med princippet om, at de vedtagne takster for et rammeaftaletilbud er endelige, ligesom den i videst udstrækning foranlediger, at driftsherren udviser økonomisk ansvarlighed.

Kørsel til dagtilbud ud af taksterne

Det er handlekommunens ansvar at sørge for at brugeren kan komme frem og retur fra dagtilbuddet. Eventuelt kan kompetencen til at sørge for brugerens transport til og fra dagtilbud delegeres til driftsherren. Såfremt ansvaret for transporten delegeres til driftsherren afregnes efter konkret regning for udgiften relateret til transporten.

Baggrund

Med baggrund i Velfærdsministeriets svar¹³ om udgifter til befordring til og fra dagtilbud til voksne, er der i regi af rammeaftalen for 2012 på det specialiserede socialområde foretaget en korrektion af dagtilbudstaksterne.

Af svaret fremgår det således at, *”Da støtten til befordring er rettet mod den enkelte visiterede borger, vurderes den ikke at være en integreret del af tilbuddet. (...) hvorfor udgifterne heller ikke kan indgå som en del af taksten.”* På denne baggrund er det nødvendigt, at der afregnes særskilt for befordring. Har befordring været indarbejdet i taksten på dagtilbuddet, vil der fremadrettet ligeledes være indarbejdet et takstfald på dagtilbuddet, svarende til den historiske udgift til borgernes befordring til og fra dagtilbuddet.

Det er en myndighedsbeslutning, om befordringen samt administrationen af befordringen skal løses i eget regi, eller om disse opgaver ønskes leveret af driftsherren (dagtilbuddets). Indeværende retningslinjer beskriver hvordan driftsherren kan indregne et gebyr for at håndtere den administration, der er forbundet med kørselsplanlægningen.

Koordinations- og planlægningsopgaven

Selve kørselsplanlægningen i at sikre, at borgeren afhentes fra fx hjemmeadressen rettidigt, således at borgeren ankommer til dagtilbuddet på det planlagte tidspunkt. Dette gælder ligeledes ved hjemtransport, således at afhentning sker inden dagtilbuddets lukketid, og at ankomsten er som aftalt med hjemmeadressen. Desuden er det hensigtsmæssigt, igennem en struktureret og ensartet planlægning, at transporten er så omkostningseffektiv som muligt, således at transporten bliver billigere ved fx stordrift. I administrationsopgaven er der ligeledes inkluderet betaling til vognmænd og opkrævning hos myndighed (betalingskommune).

Fremgangsmetode for beregning

Beregningen af administrationsgebyret skal bero på et vurderet behov. Det vil derfor være en teknisk vurdering af opgavens omfang, der ligger til baggrund for udgiftsniveauet for den enkelte borger. Det forslås at følgende retningslinjer gør sig gældende om administrationsopgaven:

- Den er koblet op på cpr-nummerniveau.
- Den reguleres ikke på baggrund af transportafstanden eller antallet af kørte ture i en periode.
- Gebyret opkræves månedligt pr borger.

¹³ Af 2. april 2009 (j.nr. 2008-1754) til Region Midtjylland

I handicapafdelingen i Aalborg Kommune var der ultimo 2011 i alt 291 borgere, der blev transporteret til og fra dagtilbud. Den samlede marginaludgift til den ovenfor beskrevne administrationsopgave har afdelingen vurderet til at udgøre 350.000 kr. årligt. Regnestykket bliver derfor:

- $\text{kr. } 350.000 / 291 \text{ borgere} / 12 \text{ måneder} = 100 \text{ kr. pr. mdr. pr. borger.}$

Hertil kommer så den direkte transportudgift, der har været på den pågældende borger.

I forhold til selve transportudgiften foreslås det, det der tages udgangspunkt i udgiften på borgerens transport indenfor det seneste halve år, således at der beregnes en gennemsnitspris pr mdr. for den konkrete borger. Denne metode sikrer, at transportudgiften også afspejler afbestilt kørsel grundet sygdom og ferie. Myndighed (betalingskommunen) vil derfor opleve en ens pris hver måned. Det anbefales ligeledes, at transportudgiften revurderes årligt eller halv årligt afhængigt af udsvingene.

Prisstrukturer og betalingsmodeller

Som hovedregel skal ydelser afregnes med en takst, beregnet ud fra de faktisk budgetterede omkostninger forbundet med at udbyde en konkret ydelse.

Der er dog tilfælde hvor det ikke er muligt på tilstrækkeligt kvalificeret vis, at beregne en konkret takst pr. ydelse, enten fordi det ikke er muligt at definere ressourcetrækket fra en given ydelse eller fordi det ikke er muligt at definere hvor mange enheder af en ydelse budgettet skal opdeles i. Der skal for disse ydelser anvendes andre betalingsmodeller end traditionel takstbetaling.

Ydelsestyper og takststruktur

Som hovedregel anvendes takstbaseret afregning for ydelser på sociale tilbud efter kommunalreformen. Men der findes områder hvor denne afregningstype ikke er hensigtsmæssig eller mulig, hvorfor der også vil blive introduceret nogle alternative ydelsestyper med anden finansiering.

Alle de steder hvor det er muligt at identificere alle udbudte ydelser og de dermed forbundne ressourcer samt entydigt at identificere modtager og betaler af ydelserne, skal der som udgangspunkt anvendes takstbaseret afregning for ydelserne. Der kan her både være tale om **hoved-/basisydelser**, **tilvalgsydelser** og **tillægsydelser**.

Ydelser er defineret ved deres indhold – art og omfang - samt den målgruppe, som ydelsen er tiltænkt. Ydelsen skal være beskrevet i en ydelsesbeskrivelse. Der kan her henvises til Tilbudsportalen.

Hovedydelsen indeholder alle de omkostninger der er forbundet med tilbuddet. Hvis der udbydes nogle ydelser i forbindelse med tilbuddet som ikke alle tilbuddets brugere (eller hovedparten af alle) modtager, skal disse ydelser udskilles fra hovedydelsen og prisfastsættes separat som tillægsydelser.

Kriteriet for om en ydelse skal skilles ud fra hovedydelsen er, at alle (eller tilnærmelsesvist alle) modtagere af hovedydelsen skal udgøre lige stort ressourcetræk på det tilbud/afdeling, der udbyder ydelsen, (omkostningshomogenitet) således at en ydelsesmodtager ikke kommer til at betale for en ydelse, som vedkommende slet ikke modtager. Et modsatrettet hensyn er dog, at der ikke skal laves så mange hovedydelser, tilvalgsydelser eller tillægsydelser, at det ikke bliver praktisk håndterbart.

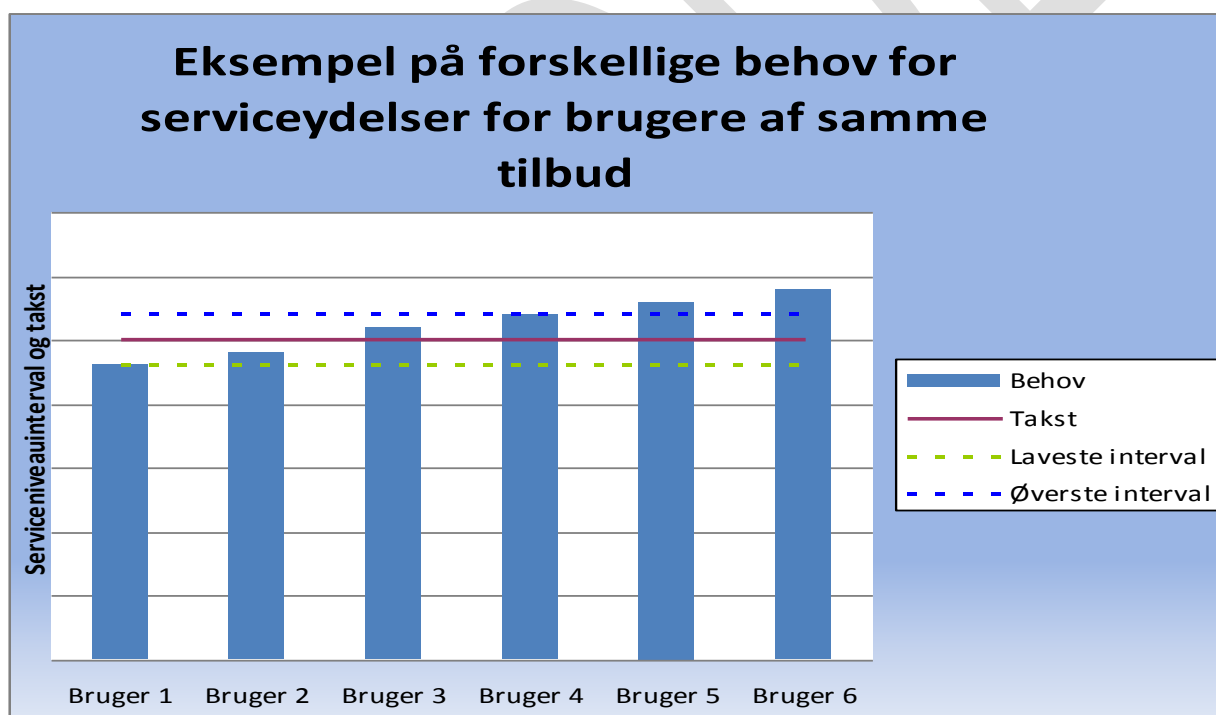
Brugen af tillægsydelser bør begrænses så meget som muligt. Brugen af tillægsydelser kan minimeres og forebygges ved at operere med flere hovedydelser og/eller med tilvalgsydelser med hver sin takst indenfor samme tilbud.

Når der indenfor et tilbud opereres med flere hoved- og tilvalgsydelser er det særligt væsentligt, at ydelsesbeskrivelsen er klar i forhold til målgruppe, indholds art og omfang. Målet er, at ydelsesbeskrivelsen skal være visitationsafklarende. Dvs. at det er tydeligt, når man kender brugerens behov, hvilke ydelser, der er relevante i forhold til den pågældende bruger.

Det er således af betydning af hensyn til administration, visitation samt økonomi, at der ved fastlæggelsen af ydelsesstrukturen for det enkelte tilbud findes den rette balance mellem flere hovedydelser og tillægsydelser.

Hovedydelse som gennemsnitstakst

Taksten på en hovedydelse er et gennemsnit af de omkostninger, der er forbundet med de enkelte brugere af en hovedydelse. Det er således naturligt, at brugere af samme hovedydelser har et forskelligt træk på ydelsen. Se nedenstående figur.



Det ses af figuren, at driftsherren ved takstfastsættelsen på en hovedydelse ved et tilbud, typisk skal acceptere, at der er udsving i de behov, den enkelte bruger af en hovedydelse har.¹⁴ Fastsættelsen af taksten på en hovedydelse på et tilbud er således et gennemsnit af de behov, de enkelte beboere på en afdeling eller et tilbud har, og relaterer sig således direkte til de pladser, der er på et tilbud/en afdeling med samme hovedydelse. Det skal pointeres, at figuren er en forenklet teoretisk visualisering af

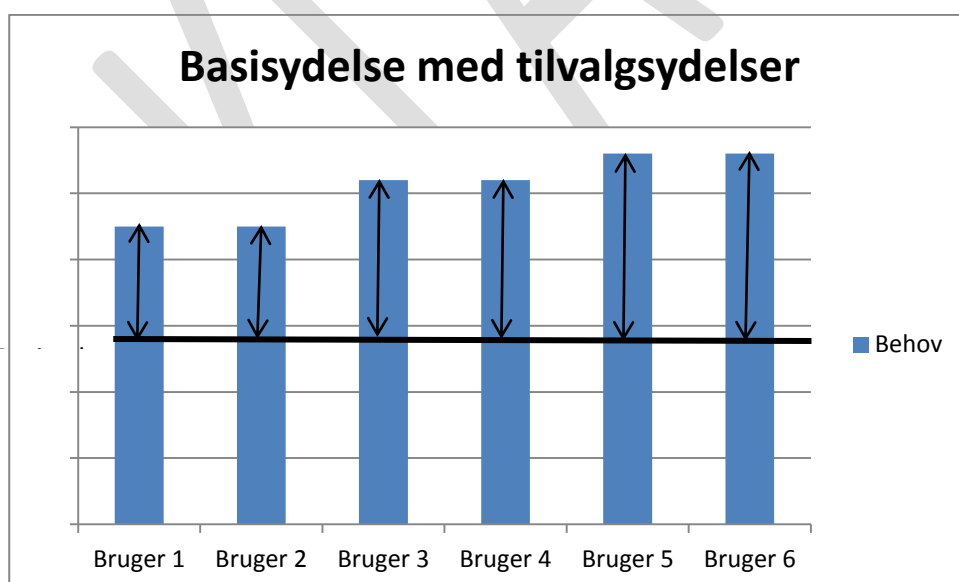
¹⁴ Det skal bemærkes, at der sjældent er tale om, at en brugers behov er ensartede over en lang periode.

takstfastsættelsen, og at målet for fastlæggelse af ydelsesstrukturen vil være, at finde en acceptabel placering for en gennemsnitstakst jf. figuren. Placeringen af taksten skal således tilgodese, at takstfastsættelsen både er tilstrækkeligt retvisende således taksterne kan accepteres af køberne, samtidigt med at de administrative omkostninger ligger på et fornuftigt niveau, der ligeledes kan accepteres af køberne.

Figuren viser endvidere, at der typisk vil være brugere, der ligger over det øverste interval indenfor hvilket hovedydelsen er beregnet underhensyn til de naturlige udsving, der er i brugernes behov. I sådant et tilfælde vil der være behov for en tillægsydelse til den pågældende bruger. Tillægsydelsen vil så udgøre spændet mellem serviceniveauet til brugeren og taksten for hovedydelsen¹⁵ og fastsættes ud fra ydelsesbeskrivelsen på hovedydelsen, og den faglige vurdering af borgerens behov. Et væsentligt kriterium for tildeling af en tillægsydelse er, at der ikke må herske tvivl om, at behovet rent faktisk ligger over det, der er indeholdt i ydelsesbeskrivelsen.¹⁶ Sammenholdes dette med at taksten for en hovedydelse er et udtryk for et gennemsnit af brugernes behov vil det betyde, at tillægsydelser alt andet lige bør være af en ikke uvæsentlig størrelse, da ekstra behov ellers ikke vil kunne skelnes fra de naturlige variationer i det gennemsnitlige behov. Teoretisk kan der også være brugere, der ligger under laveste interval for serviceniveauet, men i det tilfælde vil der sandsynligvis være tale om en fejlvisitering, eller at der er behov for en ny visitation.

Basisydelse med tilvalgsydelser

Det ses af figuren nedenfor, at driftsherren fastsætter en basistakst, hvortil kommer at handlekommunerne visiterer borgerne til en tilvalgsydelse. I eksemplet er der 3 tilvalgsmuligheder/-behov. Der vil i dette eksempel være 3 typer af takster. Fastsættelsen af taksterne er således hovedsageligt baseret på det serviceniveau handlekommunerne har defineret og ønsket for borgerne.



¹⁵ Det gennemsnitlige serviceniveau for hovedydelse.

¹⁶ Der skal være behov for en øget personalekontakt, altså udvidet normering - fx 1:1, eller i forbindelse med skærmning af udadreagerende adfærd.

Andre finansieringsformer

De steder hvor det ikke er muligt at definere afgrænsede ydelser og dermed ikke definere en afgrænset mængde af ydelser, er det ikke muligt at indføre en takstbaseret afregning, da det ikke vil være muligt at beregne enhedstakster. Her vil det være muligt at anvende en **trækningsret** på et givent tilbudts ydelser eller ressourcer. Om betalingen for en trækningsret beregnes ud fra objektive kriterier eller andre kriterier aftales i forbindelse med de årlige rammeaftaler.

Der indføres også en ydelsestype der kaldes **Abonnementsordning**. Abonnementsordningen er en undtagelse og skal sikre et finansieringsmæssigt grundlag for særligt sårbare ydelser, f.eks. ved kommunikationsinstitutterne.

Basistakster på hovedydelser ved gennemsnitstakst

Traditionelle basistakster beregnes for en ydelse som enten er en døgn- eller en dagsydelse (eller en timeydelse for rådgivning). Ved beregning af taksten for en ydelse anvendes beregningsgrundlaget, jf. bilag 7,3, samt den aftalte belægningsprocent.

Taksten for en given ydelse beregnes som:

$$\left(\frac{\left(\frac{\text{Omkostninger henført til endeligt omkostningssted}}{\text{(Antalpladser * Forudsat belægningsprocent)}} \right)}{\text{Antal dage i året}} \right)$$

For at kunne beregne en takst på de ydelser, der skal udbydes, er det nødvendigt først at definere antallet af ydelser samt ressourcetrækket. I fordelingsregnskabet skal ressourcer fordeles ud på de takstbærende enheder (altså de hovedydelser, som skal takstfastsættes og udbydes) og derefter divideres med det antal enheder af ydelsen, der forventes afsat.

Som udgangspunkt skal der defineres mindst én hovedydelse pr. målgruppe pr. afdeling. En hovedydelse skal indeholde omkostninger til alle de delelementer ydelsen består af. Hovedydelsen indeholder alle de delelementer som alle (eller tilnærmelsesvis alle) modtagere af ydelsen modtager. Hovedydelsen skal således indeholde alle basiselementerne, som en afdeling tilbyder en given målgruppe.

Som udgangspunkt skal det tilstræbes, at hovedydelserne defineres på en sådan måde, at de opfylder mindst 90 % af ydelsesmodtagernes behov (under hensyntagen til, at hovedydelsen ikke defineres så bredt, at spredningen i den faktiske ressourcetræk fra modtagernes side bliver så stort, at der ikke længere reelt er tale om, at der afregnes for det faktiske ressourcetræk).

Takster på tillægsydelser

Tillægsydelser er ekstraordinære ydelser, der ligger udenfor det, der tilbydes indenfor hovedydelse. Der kan her være tale om ydelser, der ikke allerede tilbydes i hovedydelse (f.eks. ledsagelse eller psykologbistand), eller blot flere enheder af et delelement af en ydelse (f.eks. ekstra pleje eller opsyn).

Der budgetteres ikke med tillægsydelser, da man på tidspunktet for budgetlægningen ikke kan sige noget kvalificeret om omfanget af tillægsydelser til de konkrete brugere. Det forudsættes, at indtægter og udgifter forbundet med tillægsydelser balancerer.

Således beregnes taksterne for tillægsydelserne ikke som gennemsnitsomkostninger (da alle faste omkostninger samt henførte omkostninger er indregnet i taksten på hovedydelsen), men som en marginalomkostning hvor der kan indarbejdes et overhead på max. 5% af marginalomkostningerne.

For beregning af tillægsydelser se selvstændigt bilag XX vedr. "Principperne for takstfastsættelse af tillægsydelser".

NB: Taksten for tillægsydelser beregnes som marginalomkostninger til det øvrige budget

Lovhjemlet objektiv finansiering

Der er i forbindelse med de lands- og landsdelsdækkende institutioner en lovfæstet objektivfinansiering, hvor omkostningerne fordeles til kommunerne efter andel af befolkningstallet.

Trækningsret

Tankegangen bag objektiv finansiering kan ligeledes anvendes til finansiering af de ydelser, hvor det ikke er muligt at foretage en valid registrering (og dermed afregning) af aktivitet, hvor det ikke er muligt at forudsige aktivitetsomfanget i takstberegningøjeblikket, eller hvor det ikke er muligt at definere en meningsfyldt ydelseenhed eller hvor afregning ville give anledning til mange små opkrævninger.

Dette kunne f.eks. være på ydelser hvor det ikke er lovligt at registrere ydelsesmodtagerne (f.eks. på krisecentrene), eller på ydelser hvor borgerne henvender sig direkte til udbyderne uden forudgående visitation og registrering (f.eks. borgerbutik i forbindelse med hjælpemiddelcentral m.v.) eller visse former for rådgivnings- og vejledningsydelser.

De aftalebaserede¹⁷ objektive finansierings ydelser benævnes i denne sammenhæng som en **trækningsret**. Her er der ikke tale om lovhjemlet objektiv finansiering men en aftalt objektiv finansiering. For disse ydelser vil indgåelse af aftale være valgfri for kommunerne.

Der anvendes en konkret fordelingsnøgle (f.eks. befolkningsgrundlag) til at fordele omkostningerne til en ydelse på de kommuner, der ønsker at gøre brug af tilbud med trækningsret.

For ydelser med trækningsret kan de kommuner, der har en trækningsret, frit benytte ydelsen uden at der forbrugsafregnes.

Rådgivningsydelser og ambulante ydelser på timetaktsbasis

¹⁷ I modsætning til de lovhjemlede objektivt finansierede ydelser.

Der vil i relation til mere traditionelle dag- og døgntilbud kunne sælges rådgivningsydelser. For disse tilbudstyper vil omfanget af rådgivningsydelser ofte være af et begrænset omfang. På den baggrund er det i disse tilfælde hensigtsmæssigt, at rådgivningsydelsen bliver afregnet som tillægsydelser. Det vil sige, at der er tale om en marginaltakst, hvor der ikke er budgetteret med rådgivningen.

I de tilfælde hvor rådgivningen er af en mere omfattende karakter, må rådgivningen opfattes som en hovedydelse, hvor der sker en traditionel omkostningsopgørelse (frem for en marginalbetragtning). Som nævnt ovenfor kan der i sådanne tilfælde aftales enten en trækingsret i forhold til rådgivning eller alternativt kan der laves en egentlig **timetakst eller enhedstakst for rådgivning og ambulante ydelser**, som beregnes som en hovedydelse.

Valg af betalingsmodel bestemt af ydelsestype

Valg af betalingsmodel for en ydelse bestemmes hovedsagligt af, hvilken type ydelse der er tale om. Hvis der er tale om traditionelle ydelser baseret på normerede dag- eller døgnpladser, skal disse som udgangspunkt afregnes som takstbaserede hoved- og tillægsydelser.

Der er mulighed for at afvige fra dette princip, hvis det ikke er muligt at registrere ydelsesmodtagernes CPR-nummer og/eller betalingskommuneoplysninger. I disse tilfælde kan der anvendes en trækingsret.

Det er muligt at indgå en abonnementsaftale for nyoprettede ydelser, hvis dette aftales i forbindelse med de årlige rammeaftaler.

For de ydelser, der ikke er direkte klientbaserede, er det muligt at anvende en trækingsret, ligesom det for rådgivningsydelser er muligt at opkræve en enhedstakst (f.eks. en time- eller dagstakst).

Ved vedtagelsen af rammeaftalen skal det fremgå, hvilken betalingsmodel, der er aftalt for de enkelte ydelser.

Vedrørende det almene boligområde

Tilbud med regional leverandørpligt, som er etableret efter ældreboliglovgivningen, indgår i den årlige rammeaftale. Dette gælder også kommunalt overtagne tilbud.

Ved almen boligområdet skelnes mellem en takst for indholdet (støtte, pleje og behandling) i tilbuddet og så den husleje, som er knyttet til den enkelte bolig. Det skal beregnes både en takst for indholdet samt en husleje.

Ved regionalt eller kommunalt drevne tilbud efter ældreboliglovgivningen skal udgifter til vedligeholdelse, fornyelse af tekniske installationer samt omkostninger til administrationen indregnes i taksten. Dette er en forskel fra almene ældreboliger, der drives af boligforeninger eller selvejende institutioner, hvor tilsvarende omkostninger afholdes over huslejen. Disse retningslinier er nærmere beskrevet i bekendtgørelsen om rammeaftaler § 9 og § 14.

Hvis der i almene boliger er tomme pladser, skal den kommunalbestyrelse, der har anvisningsretten til boligerne normalt udrede betalingen for huslejen, indtil der er indtrådt en ny lejer. Dette sikrer, at den almene boligforening altid har sikkerhed for betalingen. For botilbud i form af almene boliger omfattet af rammeaftalen, er det særligt aftalt, at huslejebetalingen for tomme pladser indregnes i regnskabet for det

pågældende tilbud. Dette sikrer, at beliggenhedskommunen for et tilbud ikke har en yderligere risiko ved opfyldelsen af sine rammeaftaleforpligtigelser.

Til imødegåelse af risikoen for tomme pladser i indholdsdelen af tilbuddet kan driftsherren indregne en tompladsrisiko i taksten, som svarer til belægningsprocenten for øvrige tilbud omfattet af rammeaftalen. Dette skal ses i lyset af, at driftsherren til de almene boliger har leverandørpligt på indholdet i tilbuddet i henhold til rammeaftalen. Dermed ligestilles driften af indholdet i almene boliger med almindelig tilbudsdrift.

Takstberegningen for indholdsdelen ved almene boliger er således tilsvarende takstberegningen for øvrige tilbud - blot er huslejedelen udtaget særskilt på det almene boligområde.

Særligt vedrørende forsorgshjem og krisecentre

Der kan i forbindelse med forsorgshjem og krisecentre være tilfælde, hvor det ikke er muligt at bestemme hvilken kommune, der skal opkræves for brugernes ophold. Baggrunden herfor er, at der til disse tilbud er et selvmøderprincip, hvor brugerne møder frem til tilbuddet uden en kommunal visitation. Blandt disse brugere kan der være enkelte, der ikke kan eller ønsker at oplyse hvilken kommune de kommer fra. Der kan som følge heraf ikke sendes en opkrævning for opholdet.

Det skal i den forbindelse nævnes, at kvinder kan kræve anonymitet ved henvendelse til et krisecenter og at visse brugere af forsorgshjem reelt ikke har kendskab til hvilken kommune, der er deres betalingskommune.

Til dækning af de takstindtægter, der ikke kan opkræves ved en konkret kommune, budgetteres i forbindelse med takstberegningen med et forventet tab vedrørende takstindtægter. Tabet indregnes som en udgift og bevirker således, at taksterne på forsorgshjem og krisecentre generelt forøges med henblik på dækning af de tabte takstindtægter.

Størrelsesordenen af tabet fastsættes på baggrund af erfaring fra tidligere år.

Der skal således ikke anvendes en særlig lav belægningsprocent i takstberegningen til dækning af tabet.

Særligt vedrørende betalingspraksis på aflastningspladser

Vedrørende betalingspraksis på aflastningspladser er det aftalt, at der betales for det mellem driftsherren og myndighed aftalte antal aflastningsdøgn, uanset om pladsen benyttes eller ej. Den hidtidige praksis har været, at der betales efter antal anvendte døgn, hvor bestiller/familien med cirka en uges varsel har kunnet framelde sin aflastningsplads uden yderligere betaling.

Baggrunden for den nyaftalte praksis er, at driftsherren har svært ved at få belagt de aflastningspladser, der med kort varsel frameldes, eller bare ikke anvendes, hvilket vanskeliggør økonomistyringen. Ulempen ved den hidtidige praksis var således, at driftsherren manglede budgetsikkerhed som følge af mulige svigtende takstindtægter mht. aflastningspladserne, grundet det korte varsel for framelding. Dette medførte, at driftsherren måtte beregne det forventede tab ved manglende anvendelse af aflastningspladserne ind i taksten, i form af en lav budgetteret belægningsprocent. Denne praksis betød videre, at de kommuner/bestillere, der rent faktisk brugte de aflastningspladser, som de bestilte, kom til at betale en merpris, da taksten blev forøget som følge af en lav budgetteret belægningsprocent.

Fordelen ved den nye praksis er, at den budgetterede belægningsprocent på aflastningspladserne kan øges, hvorved taksterne på aflastningspladserne falder. Omlægningen retter endvidere fokus på en mere effektiv udnyttelse af aflastningspladserne. Endeligt bør driftsherren ved omlægningen af praksis underrette bestillerkommunen om, hvorvidt pladserne rent faktisk bliver benyttet af forældrene til børnene, der skal i aflastning, med henblik på en eventuel revurdering af det samlede antal bevilligede aflastningsdøgn til de pågældende børn.

Omkostninger i takstberegningen

Omkostningskategorier i taksten

Rammeaftalen skal indeholde oplysninger om takster for kommunernes køb af pladser og individuelle ydelser (tillægsydelser) i tilknytning hertil.

Den enkelte takst pr. ydelser skal fremgå og være fordelt på følgende omkostningskategorier:

1) De samlede direkte og indirekte omkostninger, der vedrører de enkelte ydelser eller leverancer dertil, fordelt på:

- a. Løn og øvrige indtægter og udgifter, der kan henføres direkte til det pågældende tilbud/den pågældende ydelse.
- b. Udvikling – uddannelse af personale, opkvalificering af tilbuddet m.v.
- c. Administration (ledelse, administration, kontoromkostninger, IT m.v.).
- d. Andel af central ledelse og administration.
- e. Tilsyn.
- f. Ejendoms- og kapitalomkostninger (vedligeholdelse/afskrivning m.v.).

2) Regulering i forhold til tidligere år (dækning af underskud/overskud i forbindelse med tidligere år jf. aftalte regler herfor).

For hver ydelse skal den belægningsprocent, der er lagt til grund for takstberegningen, oplyses.

Specifikation af indhold i omkostningskategorierne

Af hensyn til sammenligneligheden og gennemskueligheden specificeres indholdet af ydelserne på omkostningskategorier.

Ad a) Løn, der kan henføres direkte til det pågældende tilbud/den pågældende ydelse:

Her placeres alle lønrelaterede omkostninger (f.eks. løn, pension, tjenestemandspensioner, AER, arbejdsgiverforsikringer, mv.) til fagligt - og teknisk personale mv. Dvs. personale, der ikke primært varetager administrative eller ledelsesmæssige opgaver. Løn til personale, der varetager blandede funktioner (fx administration/ledelse eller faglige/tekniske) fordeles efter arbejdsindhold. Dvs. at lønomkostninger fordeles efter en konkret vurdering.

Ad a - fortsat) Øvrige indtægter og udgifter, der kan henføres direkte til det pågældende tilbud/den pågældende ydelse:

Denne post er ment som en opsamlingspost. Her placeres f.eks. materialeomkostninger til aktiviteter, inventar (der ikke er aktiveret), transport, rengøringsartikler, rejser m.v..

Ved institutioner for børn og unge placeres ligeledes omkostninger til kost, tøj, lommepege i denne kategori.

NB: Særligt vedrørende botilbud for voksne:

Ved botilbud for voksne kan det komme på tale, at botilbuddet leverer/sælger individuelle valgfrie ydelser til beboerne.

For disse ydelser betaler beboeren direkte til botilbuddet. Der kan her være tale om botilbuddets levering af vask, rengøring, transport samt visse former for ledsagelse. I alle tilfælde er der tale om ydelser, der ligger udover indholdet i botilbuddets hovedydelser eller udover det indhold, der er aftalt i forbindelse med de konkrete beboeres handleplaner og visitation til botilbuddet.

Ved budgetteringen forudsættes, at indtægter og udgifter til individuelle valgfrie ydelser balancerer. Da disse elementer ikke indgår i hovedydelsen, indgår de heller ikke i taksten.

Det forudsættes ligeledes, at råvareomkostninger til beboernes kost betales direkte af beboerne eller via en kostkasse og er derfor uden for botilbuddets budget.

Ad b) Udvikling – uddannelse af personale, opkvalificering af tilbuddet mv.:

Her placeres omkostninger til kurser, supervision, konsulentytelser og efteruddannelse for personale ansat i tilbuddet: – altså omkostninger der kan henføres til tilbuddet. Dvs. at der indregnes omkostninger til løbende at fastholde tidssvarende kompetencer og kvalifikationer i eksisterende kommunale eller regionale ydelser. Hver driftsherre skal finde sit niveau.

Ad c) Administration (ledelse, administration, kontoromkostninger, IT mv.):

Her placeres lønomkostninger til ledelsen i tilbuddet samt løn til kontorphonale ansat i tilbuddet. Dvs. at summen af løn placeret under denne post sammen med løn placeret under a) samlet udgør alle lønomkostninger på den pågældende ydelse. (se "a" mht. placering af lønomkostninger for personale med blandede opgaver). Ved flere ydelser i samme tilbud fordeles omkostningerne på de enkelte hovedydelser.

Omkostninger til administrativt personale og IT mv. i tilbuddet placeres ligeledes her.

Ad d) Andel af central ledelse og administration:

Her placeres omkostninger til direkte – og indirekte overhead. Denne post skal således dække en andel af løn til rådhuspersonale, politikerbetjening, kontorfaciliteter, kurser osv. til denne personalegruppe.

Ad e) Tilsyn:

Her placeres lønomkostninger og en andel af øvrige omkostninger til de konsulenter (faglige og økonomiske), der fører generelt tilsyn med egne tilbud (jf. Retssikkerhedslovens bestemmelser). Dvs., at disse medarbejders lønninger m.v. ikke skal placeres under kategorien "central ledelse og administration".

NB: Vær opmærksom på, at der til takstberegningen kun skal medtages omkostninger forbundet med det generelle tilsyn med egne tilbud, og ikke omkostninger forbundet med det individuelle tilsyn med borgere. Der skal ikke medtages omkostninger forbundet med tilsyn af private tilbud!

Ad f) Ejendoms – og kapitalomkostninger (vedligeholdelse / afskrivninger mv.):

På denne post placeres følgende omkostninger:

I. Ejendomsomkostninger:

Her placeres omkostninger til husleje ved lejeforhold, normalt vedligehold, omkostninger til opvarmning, el, ejendomsskat, vand, renovation m.v..

II. Afskrivninger:

Her placeres omkostninger til afskrivning af aktiverede bygninger, inventar, busser mv. Se senere.

III. Andre kapitalomkostninger:

- Forrentning af aktiver
- Forrentning af over-/underskud
- Forrentning af likviditetstræk¹⁸

NB: Ved leasing opføres alene finansielt leasede aktiver i anlægskartoteket.

Omkostninger ved finansielt leasede aktiver: Der kan enten indregnes leasingydelser eller afskrivninger og forrentning – ikke begge dele samtidig.

Omkostninger ved operationel leasing medtages som en almindelig driftsomkostning på linie med leje.

Ad 2) Reguleringer i forhold til tidligere år:

Over- eller underskud fra tidligere år indregnes i taksten.

Værdiansættelse og afskrivninger

Aktiverne udgør typisk værdien af grunde, bygninger og visse driftsmidler. Passiver udgør typisk opsparat pensionsforpligtigelser til tjenestemænd, der er ansat i et tilbud, der leverer en ydelse samt eventuelt lån/leasinggæld optaget af tilbuddet. Er aktiverne større end passiver udlignes dette gennem et lån. Er passiverne større end aktiverne udlignes dette gennem et kontantbeløb (udbetales typisk som en 10-årig annuitet).

Skal den nye driftsherre kunne indfri passiver, er det forudsætningen, at afskrivning og forrentning af aktiverne indregnes fuldt ud i omkostningerne. Dette gøres således:

Afskrivning og forrentningen af de fysiske aktiver sker efter gældende praksis, jf. budget- og regnskabssystemet.

¹⁸ 2 mdr. udlæg for omkostninger på institutioner. Der går ca. 2 måneder fra en bestiller modtager en ydelse til forfaldsdatoen på den tilhørende faktura. Udlægget for omkostningerne i denne periode skal forrentes til samme rentesats som den øvrige kortsigtede forrentning.

Forskellige valg af regnskabspraksis vil påvirke takstberegningen i det enkelte år, men set over en årrække vil omkostningsberegningerne være neutrale. Det anbefales dog, at man anvender en regnskabspraksis, der stabiliserer taksterne mest muligt. Afskrivninger medtages direkte i takstberegningen for det tilbud afskrivningerne vedrører. Her kan opgørelser fra anlægskartoteket anvendes direkte.

Renter

Forrentning af anlægskapital

Forretning af aktiver indregnes i budgettet/taksten som en omkostning. Dette sker ved anvendelse af en markedsrente, svarende til den i budget- og regnskabssystemets kap. 9, beskrevne rente.

Forrentningen indregnes direkte i takstberegningen for de ydelser, forrentningen vedrører.

Renteomkostninger på lånefinansiering af aktiver indregnes ikke i taksten, men finansieres af ovenstående forrentning af aktivet. Takstberegningen er således uafhængig af finansieringsformen af aktiver.

Forrentning af driftskapital samt over-/underskud

I omkostningskalkulen indregnes omkostninger til forrentning af driftskapital, såfremt der er tale om en aktivitet, hvortil der knytter sig væsentlige omkostninger til likviditetsmæssige udlæg i forbindelse med opgavens udførelse. Forrentning af driftskapital skal svare til de omkostninger, der evt. er ved likviditetsmæssig udlægning i forbindelse med produktionen.

Der vil f.eks. ofte være tale om, at en bestiller af en ydelse først skal betale for en leveret ydelse ca. 2 måneder efter, at den er blevet leveret. Dette medfører et likviditetsmæssig udlæg fra leverandørens side der skal forrentes.

Ligeledes skal evt. over-/underskud forrentes. Der anvendes samme rente til forrentning af både over- og underskud.

Markedsrenten vil være den relevante rentefod ved disse beregninger. Da der er tale om forrentning af driftskapital benyttes som udgangspunkt en aktuel/kort rentesats, jf. budget- og regnskabssystemets kap. 9.5.2.

Tjenestemandspensioner

Omkostninger til dækning af tjenestemandspensioner optjent efter 1. januar 2007 skal indregnes i taksterne på de enkelte ydelser. Beregningen af omkostningen kan ske på flere forskellige måder. Beregningen er således afhængig af, om driftsherren helt eller delvist har overdraget forpligtelsen til et forsikringselskab eller er fuldt ud selvforsikret på området.

Hvis driftsherren har tegnet en pensionsforsikring, dvs. overdraget tjenestemandspensionsforpligtelsen til et forsikringselskab, vil omkostningen, som skal indregnes i taksterne, som udgangspunkt være forsikringspræmien.

Er driftsherren selvforsikret, vil omkostningen, som skal indregnes i taksterne, som udgangspunkt være den beregnede stigning i pensionsforpligtelsen i takstperioden.

Særlig aftale

Det er af administrative hensyn aftalt, at man ved takstberegningen, i stedet for at beregne den konkrete omkostning jf. ovenstående, kan vælge at beregne og indregne omkostningen til tjenestemandspensioner som 25 % af tjenstemandens lønomkostninger i de enkelte ydelser. Aftalen vedrørende de 25 % er i overensstemmelse med det forhåndsværende Indenrigs- og Sundhedsministeriums udmelding om, at omkostningen til tjenestemandspensioner på social- og specialundervisningsområdet er aftalestof. Det skal præciseres, at det forventes, at driftsherren arbejder hen imod at budgettere med de faktisk forventede omkostninger på sigt.

Det skal bemærkes, at det alene er omkostningerne til afdækning af de årlige stigninger i de fremtidige tjenestemandspensionsforpligtigelser, der skal indregnes i taksterne. De faktiske pensionsudbetalinger til tjenestemænd skal således ikke indregnes.

Opdeling af omkostninger forbundet med central ledelse og administration

Der er som udgangspunkt to modeller for fastsættelse af overhead i forbindelse med takstberegningerne – fast fælles procentsats eller en konkret omkostningsægte beregning. I regionen Nordjylland anvendes en konkret omkostningsægte beregning, og der er enighed om, at den model er både anvendelig, den mest retmæssige og indeholder de rette incitament. I nedenstående er anvist principper for omkostningsægte beregninger af overhead.

En af de store opgaver i forbindelse med fordeling af omkostninger, er klargøring af omkostninger i centraladministrationen, der skal fordeles ud på taksterne. For at kunne fordele et administrationsoverhead ud på taksterne skal omkostningerne i de centrale administrationer deles op i omkostninger forbundet med myndighedsopgaver og omkostninger forbundet med driftsopgaver. Myndighedsopgaverne er finansieret på anden vis og omkostninger forbundet hermed skal således ikke indgå taksterne.

NB: Omkostninger forbundet med myndighedsopgaver skal ikke indgå i taksten.

For at sikre, at alle relevante omkostninger fra centraladministrationen fordeles over på taksten, skal omkostninger, der kan relateres til driftsopgaver (herunder også henførte omkostninger til medarbejdere, der har med driftsopgaver at gøre, f.eks. ledelse, kantinebetjening, rengøring, andel af el-regning mm) indgå. Der skal således samles omkostninger fra alle de relevante afdelinger i centraladministrationen; fagforvaltninger, serviceafdelinger (f.eks. økonomi-, løn og personale-, bygningsfunktioner), sekretariater mm., som kan henføres til driftsområdet. Herefter skal omkostningerne fordeles over på taksten.

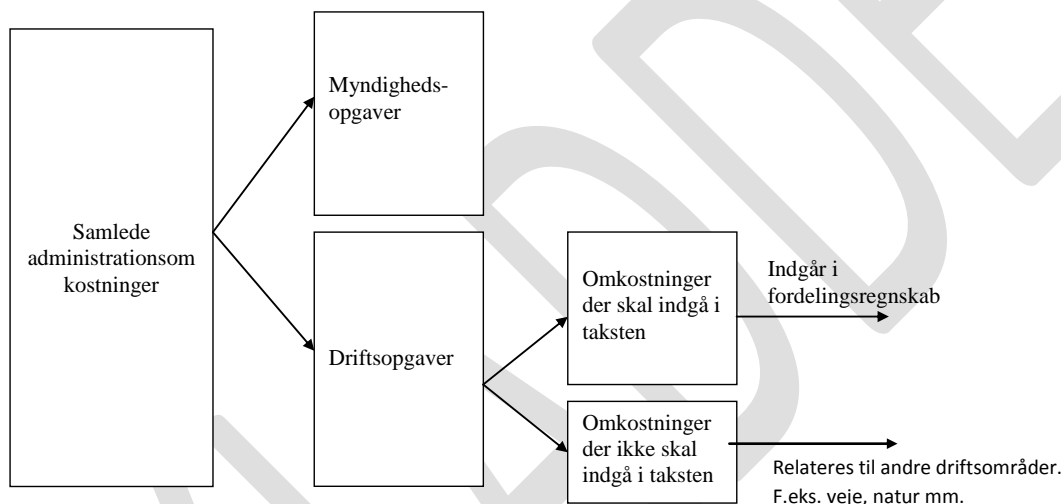
Taksterne på ydelser indenfor social- og specialskoleområdet skal således indeholde alle omkostninger til ekstern driftsopgaverrelateret administration og andet overhead, der enten kan henføres direkte eller indirekte til driftsområdet: Dvs. både omkostningerne til en økonomi i den centrale økonomiforvaltning, der beskæftiger sig med social- og specialskoleområdet samt omkostningen til medarbejdere i centraladministrationens kantine.

Taksterne på ydelser indenfor social- og specialskoleområdet skal således indeholde alle eksterne administrationsomkostninger, der kan henføres til driftsområdet. Dette medfører, at;

- de driftsopgaverrelaterede omkostninger skal identificeres og udskilles fra de øvrige administrationsomkostninger (myndighedsrelaterede opgaver).
- omkostninger forbundet med myndighedsopgaver skal holdes ude af taksten.
- de relevante driftsområdehenførbare omkostninger udskilles fra de samlede driftsområdehenførbare omkostninger og fordeles ud på de relevante takstområder.

Erfaringerne har vist, at det ikke har været muligt for indeværende aftales parter, at finde en ens metode til opdelingen af omkostningerne forbundet med central ledelse og administration. Derfor er det besluttet, at den enkelte myndighed må vælge en metode, der skal kunne revideres.

Ovenstående kan illustreres i figuren herunder:



Nogle eksempler på myndighedsopgaver og driftsopgaver som medfører et ressourcetræk på centraladministrationen kunne være (Dette er ikke en udtømmende liste):

Myndighedsopgaver:

- Udredelse af sagen og fremlæggelse af et beslutningsgrundlag til brug for visitation
- Beslutninger/afgørelser om, hvorvidt en person har ret til en bestemt hjælp (visitere), eller om der skal ske ændringer i en bevilget hjælp, fx at hjælpen skal reduceres, øges eller ophøre
- Fastlæggelse af serviceniveaue inden for lovgivningens rammer
- Opfyldelse af forsyningsforpligtelsen inden for de områder, hvor serviceloven pålægger myndigheden en forsyningsforpligtelse overfor den enkelte borger – ikke drifts delen
- Afgørelse om optagelse i særlige dag- eller klubtilbud til handicappede børn efter indstilling fra kommunen
- Godkendelse og tilsyn med private botilbud og opholdssteder
- Individuelt tilsyn
- Afgørelse om nedsættelse eller bortfald af betalingen i det særlige dag- og klubtilbud
- Beslutning om det nødvendige antal pladser i særlige dag- og klubtilbud til handicappede børn
- Fastsættelse og opkrævning af beboerbetaling, kostforarbejdningsbidrag og særlig service betaling

Driftsopgaver:

- Oprettelse og drift af institutioner, tilbud, serviceydelser og sikrede afdelinger.
- Stille specialrådgivning til rådighed og at sørge for forsyningen med rådgivningscentre
- Etablering af boligændringer
- At stille specialrådgivning til rådighed for kommunerne og borgerne
- Levering af særlige handicapkompenserende hjælpemidler
- Husly til husvilde
- Vedligehold af veje
- Drift af folkeskoler
- Boformer til hjemløse
- Støtte- og kontaktpersoner til personer med sindslidelser
- Generelt tilsyn
- Drifts- og økonomistyring af institutioner
- Fastsættelse og opkrævning af takster fra driftsherren

Relevante i forhold til driftsområdet

- Oprettelse og drift af institutioner, tilbud, serviceydelser og sikrede afdelinger
- Levering af særlige handicapkompenserende hjælpemidler
- Husly til husvilde
- Boformer til hjemløse
- Generelt tilsyn (jf. afsnit 2.2 ad e)
- Drifts- og økonomistyring af institutioner

Ikke relevante i forhold til driftsområdet

- Stille specialrådgivning til rådighed og at sørge for forsyningen med rådgivningscentre
- Etablering af boligændringer
- Stille specialrådgivning til rådighed
- Vedligehold af veje
- Drift af folkeskoler
- Støtte- og kontaktpersoner til personer med sindslidelser

I ovenstående eksempel på hhv. myndigheds- og driftsopgaver der medfører et ressourcetræk i centraladministrationen, er driftsopgaverne blevet opdelt i to kasser: nemlig opgaver der skal med i fordelingsregnskabet (relevante i forhold til driftsopgaver (omfattet af rammeaftalen)) og opgaver der ikke skal med i fordelingen (ikke relevante i forhold til driftsopgaven).

Omkostninger forbundet med de opgaver, der ikke er relevante i forhold til driftsopgaven på social- og specialskoleområdet, fordeles hen på de driftsområder, hvor de er relevante, og som i forhold til fordelingsarbejdet for social- og specialskoleområdet vil blive betragtet som de eksterne omkostningssteder.

Oftest er opdelingen i myndigheds- og driftsrelaterede opgaver ret lige til. Nogle opgaver er helt klare myndighedsopgaver. Det er opgaver, hvor forvaltninger sikre borgernes retssikkerhed. Dette kunne være, når myndigheder udsteder generelle forvaltningsakter, som f.eks. konkrete afgørelser (tilladelser, godkendelser, visitation), planer (kvalitetsplaner mm) eller regulativer. Andre gange bliver man nødt til at definere en snitflade, da der kan være nogle gråzoneområder.

Opdelingen af de administrative omkostninger i driftsopgaverrelaterede omkostninger og myndighedsrelaterede omkostninger tager udgangspunkt i de medarbejdere, der udfører opgaverne. Hvis en medarbejder udelukkende arbejder med myndighedsrelaterede opgaver, skal denne medarbejders lønomkostning ikke medregnes i taksten, hvorimod lønomkostningen til en medarbejder, der udelukkende arbejder med driftsrelaterede opgaver, skal medregnes.

Der er dog mange medarbejdere, der arbejder med begge typer opgaver og det er her nødvendigt, at opdele lønomkostningen til disse personer i forhold til den andel af deres arbejde der omhandler hhv. drifts- og myndighedsrelaterede opgaver. Dette vil ofte være i form af en anslået gennemsnitsværdi.

Ledelsesniveauet mv. er oftest ikke muligt at adskille i driftrelaterede og myndighedsrelaterede opgaver, hvorfor omkostningen hertil opdeles med en fordelingsnøgle efter lønomkostningerne til den øvrige administration. På samme måde kan øvrige ikke-opgaverrelaterede omkostninger, der indirekte skal henføres til social- og specialskoleområdet, deles efter samme fordelingsnøgle.

Regnskabsaflæggelse og revision

Regnskabsaflæggelsen samt takstberegningen er omfattet af den almindelige lovpligtige revision.

Ved regnskabsaflæggelse herunder opgørelsen af over- og underskud skal det sikres, at regnskabet indeholder alle omkostninger og indtægter, der ligger til grund for takstberegningerne. Der skal som minimum for kommunerne laves særskilt opgørelse af over-/underskud, i det omfang dette ikke indgår i det almindelige regnskab.

Over- og underskud opgøres som minimum på **tilbuds- eller målgruppeniveau** (som defineret i tilbudsportalen). Man kan dog også vælge at gå ned på tilbuds-/ydelsesniveau.

Opgørelse af over- og underskud skal ske efter ensartede principper for de områder i kommunen eller Regionen, som er omfattet af rammeaftalen, og der skal over tid være kontinuitet i metoden.

Egenbetaling

For botilbud til voksne kommer det som ofte på tale, at beboeren skal betale en "husleje" for opholdet (egenbetaling). På visse områder er fastsættelsen af beboeregenbetaling regelstyret (ved varige botilbud) og i andre tilfælde er fastsættelsen af betalingen til genstand for en konkret skønsudøvelsen (ved midlertidige botilbud).

Det er handlekommunen (som bestiller), der har kompetencen til at sætte beboeren i betaling og opkræve beboeren. Således er disse indtægter fra beboerne botilbuddet uvedkommende og indregnes således som udgangspunkt ikke i botilbuddets budget og dermed ikke i taksten. Der er tale om et anliggende mellem handlekommunen (som bestiller) og beboeren. Se dog nedenstående note.¹⁹

¹⁹ Dog kan en driftsherrekommune vælge at beregne sine takster, således at indtægter fra beboernes betaling for husleje er modregnet i taksten. Såfremt denne beregningsmetode anvendes, skal det fremgå ved en note i forbindelse med indberetningen af taksterne til rammeaftalen.

Ovenstående er i overensstemmelse med "Fælles vejledning fra KL og Amtsrådsforeningen om omkostningsberegning og betalingsmodeller på social- og specialundervisningsområdet (oktober, 2005)", hvoraf det fremgår at:

"Udgifterne opgøres ... som udgangspunkt "bruttoficeret" og [er] baseret på, at samtlige udgifter forbundet med driften af tilbuddet opkræves via taksten. Det betyder, at brugernes/ beboernes betalinger for ydelser som hovedregel afregnes med vedkommendes handle-/ hjemkommune. Disse omfatter: ...

- Boligbetaling (SEL § 163) / Husleje (Kap. 3 i Lov om leje af almene boliger)
- Madfremstilling (SEL § 161, stk. 3)

For så vidt angår boligbetaling/ husleje *tilvejebringes* beregningsgrundlaget af driftsherren."

Af vejledningen fremgår det således, at ovenstående omkostningerne skal medtages i takstberegningen. Det er efterfølgende op til kommunerne, at opkræve betaling hos beboerne til dækning af disse omkostninger.

På visse tilbud står tilbuddet selv for tilberedningen/forarbejdningen af beboernes kost. Forarbejdningen af kost kan organiseres på forskellig vis, f.eks. i storkøkken med egentligt køkkenpersonale eller ude i afdelingerne som en integreret del af afdelingens øvrige virke. Uanset organiseringen i tilbuddet indregnes tilbuddets lønudgifter samt andre udgifter, der er relateret til fremstillingen af kosten, i tilbuddets budget.

Det kommer på tale, at voksne beboere bliver sat i betaling for den forarbejdning, der ske i forbindelse med tilberedning af mad til beboerne i et botilbud. Betalingen kan betegnes som et kostforarbejdningsbidrag. Det er ligeledes handlekommunen, der har myndighed til at afgøre, om en beboer ud fra en konkret vurdering skal betale et kostforarbejdningsbidrag. Således indregnes indtægter fra kostforarbejdningsbidrag ikke i budgettet for botilbuddet. Der er altså også her tale om et anliggende mellem beboeren og handlekommunen (som bestiller). Handlekommunen opkræver beboeren for et evt. kostforarbejdningsbidrag.

I alle tilfælde betaler de voksne beboere selv de direkte omkostninger til de råvarer, der indgår i deres kost. Der budgetteres således som udgangspunkt ikke med disse råvareomkostninger til de voksne.

Driftsherren er forpligtiget til at give handlekommunen (som bestiller) de oplysninger vedrørende boligen, som indgår i fastsættelsen af beboerens egenbetaling for ophold og kostforarbejdningsbidrag.

Afregning og betalingsgang

Kommuner, der køber ydelser i anden kommune eller i Regionen, indgår en skriftlig betalingsaftale med driftsherren. Det er altid handlekommunen, der indgår i betalingsaftalen med driftsherren. I de tilfælde der er anden betalingskommune skal denne myndighed afregne efter den indgåede betalingsaftale.

Handlekommunen sender kopi af betalingsaftalen til betalingskommunen.

Hvis der sker skift i handlekommune skal den nye handlekommune orienteres og indtræde i den allerede indgåede aftale på uændrede vilkår. Den afgivne handlekommune orienterer den nye handlekommune, driftsherren samt en eventuel anden betalingskommune.

Betalingsaftalen skal indeholde alle nødvendige detailoplysninger til brug for afregningen. Der lægges vægt på, at betalingsaftalen tilpasses således, at den kan anvendes ved indberetning til det eller de afregningssystemer kommunerne og Regionen anvender. Betalingsaftalen skal således som minimum omfatte:

- Information om hvem der er handlekommune samt hvem der er betalingskommune,
- Oversigt over de enkelte ydelser og deres pris, herunder bevillingsparagraf, der indgår i tilbuddet,
- Bevillingsomfanget for de enkelte ydelser,
- Startdato og priser for de enkelte ydelser,
- Opsigelsesvarsel.

Ændringer i et aftalt tilbud indgås ligeledes skriftlig.

Det er som udgangspunkt betalingskommunen, der betaler driftsherren. I de tilfælde hvor der er usikkerhed om hvem der rettelig er betalingskommune i forhold til en given borger aftales det, at handlekommunen indtræder som betalingskommune, indtil det er afklaret hvilken kommune, der rettelig er betalingskommune. Når dette er afklaret kan handlekommunen opkræve refusion ved betalingskommunen.

Driftsherren sender månedlige afregninger til betalingskommunerne. Betalingskommunerne kan ikke regulere/afvise i den fremsendte regning. Regningen betales uanset enighed om regningens størrelse. Er der uenighed om regning meddeles dette driftsherren, hvorefter det er driftsherren, der skal foretage de nødvendige berigtigelser i kommende afregning, såfremt der er fejl i den fremsendt regning. Dette princip er nødvendigt, hvis afregningssystemerne og betalingsgangen skal fungere effektivt.

Eventuel uenighed fra betalingskommunes side i forhold til den aftale handlekommunen har indgået med driftsherren afklares mellem handlekommunen og betalingskommunen uden om driftsherren.

Udgangspunktet er her at betalingskommunen må acceptere den aftale som handlekommunen har indgået.

I de tilfælde, hvor betalingskommunen er forskellig fra handlekommunen, skal handlekommunen opgøre og refundere betalingskommunen for eventuelle opkrævninger af brugeren for egenbetaling. Se også ovenstående afsnit vedrørende egenbetaling.

Betalingsperioden er normalt fra startdato til ophørsdato plus et opsigelsesvarsel. Startdatoen svarer til første dag borgeren modtager ydelsen, og ophørsdatoen til sidste dag borgeren modtager ydelsen. For at ligestille kommunale og regionale tilbud med private tilbud skal ophør dog altid varsles med løbende måned plus en måned. Der betales som udgangspunkt fuldt ud i opsigelsesperioden medmindre andet er aftalt. F.eks. kan der for særlige tilbud i rammeaftalen aftales, at der alene betales til tidspunktet for ophørsdato, mod at der for den pågældende ydelse beregnes takster med udgangspunkt i en særlig lav belægningsprocent. Der kan her være tale om f.eks. krisecentre, forsorgstilbud eller misbrugstilbud samt visse former for dagtilbud, hvor der er tradition for korte eller afbrudte indskrivningsforløb. Hertil skal det tilføjes, at opsigelsesvarslet for substitutionsbehandling på misbrugsområdet er aftalt til at være 14 dage.

Flyttes en person fra et tilbud, der er givet på grund af ventetid til et aftalt fast tilbud, kan driftsherren af ventetidstilbuddet have ekstra omkostninger forbundet med lukning af tilbuddet. Der kan indgås en aftale

om betaling for ventetidstilbuddet ud over den faktiske ophørsdato, hvis driftsherren kan dokumentere omkostninger forbundet med lukning af tilbuddet. Betaling for ventetidstilbud efter ophør kan ikke overstige løbende måned plus en måned.

Særligt vedrørende afregning og håndtering af tillægsydelse

Generelt vedrørende tillægsydelse

Som udgangspunkt stopper tillægssydelsen ved stopdatoen angivet i betalingsaftalen.

Senest en måned inden betalingsaftalens stopdato skal driftsherren og handlekommune aftale, hvis tillægssydelsen skal fortsætte.

Hvis der ikke fremgår en stopdato af betalingsaftalen, er betalingskommunen forpligtiget til at betale for tillægssydelsen, indtil handlekommunen tilkendegiver at tillægssydelsen skal ophøre. Dog gælder de almindelige tidsfrister (løbende måned plus en måned).

Vejledning i beregning af tillægssydelse fremgår af bilag.

Tillægssydelse givet ved indskrivning

Såfremt tillægssydelse, som er en forudsætning for, at borgeren kan rummes i tilbuddet, opsiges, må handlekommunen sikre, at borgeren visiteres til andet tilbud.

Betalingsforpligtigelsen for tillægssydelsen videreføres indtil borgeren er fraflyttet tilbuddet.

Opstået behov for tillægssydelse efter indskrivning

Det bør undgås, at driftsherren i længere tid finansierer dækning af behov opstået/afdækket efter indskrivning. Der er tale om behov, som bevirker, at borgeren ikke kan rummes indenfor tilbuddets serviceniveau.

Derfor har tillægssydelsen til dækning af det opståede behov virkning fra det tidspunkt, hvor driftsherren meddeler handlekommunen behov for tillægssydelse.

Handlekommunen skal senest én måned efter henvendelse fra driftsherren give endelig meddelelse om godkendelse eller delvis godkendelse af tillægssydelse. Ved manglende reaktion fra handlekommunen indenfor denne periode, betragtes tillægssydelsen som godkendt.

Såfremt tillægssydelse ikke godkendes, og borgeren dermed ikke kan rummes i tilbuddet, må handlekommunen sikre, at borgeren visiteres til andet tilbud. Såfremt borgeren ikke er fraflyttet tilbuddet 4 måneder efter henvendelse om tillægssydelse fra driftsherren, finansieres tillægssydelsen derefter af betalingskommunen.

Bilag til specifikationsaftalen

Principper for fordeling af omkostninger

I forbindelse med selve takstberegningen går øvelsen ud på, at henføre alle relevante omkostninger til omkostningssteder, der er direkte brugerrelateret. Dvs. at alle relevante omkostninger skal føres ud på de hovedydelse, der udbydes af myndigheden. Dette sker via brugen af hhv. endelige-, midlertidige- og eksterne omkostningssteder. Fordelingen til disse omkostningssteder kan ske enten direkte eller via fordelingsnøgler.

Definitionen på omkostningssteder er:

<p>Endelige omkostningssteder</p> <ul style="list-style-type: none">- De endelige omkostningsstederne er de forskellige afdelinger/institutioner der udbyder ydelser. (Der skal være et endelig omkostningssted pr. hovedydelse) <p>Midlertidige omkostningssteder</p> <ul style="list-style-type: none">- Ikke ydelsesrelaterede afdelinger (serviceafdelinger mm)- Omkostningstyper, som ikke kan tilskrives en egentlig geografi (fx forrentning og afskrivninger). <p>Eksterne omkostningssteder</p> <ul style="list-style-type: none">- Omkostningssteder der ikke skal indgå i takstberegningen (f.eks. Myndighedsrelaterede omkostninger)
--

Størstedelen af taksten vil bestå af lønomkostninger ude på det pågældende tilbud. Disse lønomkostninger kan f.eks. indeholde løn til fagpersonale, der ofte er direkte tilknyttet en ydelse/afdeling. Om lønomkostningerne på tilbuddet befinder sig på endelige eller midlertidige omkostningssteder afhænger af, om tilbuddet leverer én eller flere hovedydelser. Hvis tilbuddet kun leverer én ydelse, vil alle lønomkostninger på tilbuddet allerede i udgangspunktet, befinde sig på det endelige omkostningssted. Hvis tilbuddet udbyder flere ydelser, skal den samlede lønomkostning deles ud på de forskellige ydelser efter relevante fordelingsnøgler. Selve tilbuddet er i dette tilfælde et midlertidigt omkostningssted.

Lønomkostninger til teknikere, administration og ledelse, vil ofte skulle dække flere afdelinger eller ydelser, og er dermed at betragte som et midlertidigt omkostningssted.

Eksempel på takstberegning

Afdeling A har et beregningsgrundlag på **12.299.400** kr.

Hvis afdeling A har 20 døgnpladser og der forudsættes en belægning på 95 %, bliver der en takst på:

$$\left(\frac{\left(\frac{12.299.400}{20 * 0,95} \right)}{365} \right) = 1.773,53 \text{ kr. pr. døgn}$$

Eksempel på håndtering af over og underskud

I det følgende opstilles et eksempel, der illustrer anvendelsen af principperne for håndtering af overskud og underskud. Budgetteret belægningsprocent er fastsat til 95 %. I tabel 1 fremgår budgettet for Tilbud X for 2012. Det ordinære budget udgør i alt 8 mio. kr.

Budget 2012 for Tilbud X i kr.:

Lønomsomkostninger:	6.500.000
Ejendomsomkostninger:	675.000
Øvrige omkostninger:	825.000
= Ordinært bruttobudget i alt:	8.000.000

Nedenfor er regnskabsresultatet for tilbuddet opstillet. Som det fremgår, har tilbuddet præsteret et overskud på 770.000 kr. i 2012 svarende til 9,6 % af årets ordinære budget.

Tabel 2: Regnskab 2012 for Tilbud X i kr.:

Indtægter:	8.418.000
- Lønomsomkostninger:	6.236.000
- Ejendomsomkostninger:	611.000
- Øvrige omkostninger:	801.000
= Årets resultat (overskud)	770.000
Overskud ift. ordinært budget:	9,6 %

Overskuddet på 9,6 % af beregningsgrundlaget, er altså større end grænsen på de 5 %. Dette indebærer, at kun en del af overskuddet (400.000 kr.) kan hensættes, da der som beskrevet ovenfor, maksimalt kan

hensættes 5 %. De resterende 370.000 kr. vil typisk indgå i takstberegningen for 2014 som en indtægt, der reducerer taksten.

KLADDE

Bilag 9. pkt. 6: Principperne for takstfastsættelse af tillægsydelse

Styringsaftalen anviser de almindelige principper for beregning af takster for hovedydelser. I nedenstående beskrives de aftalte principperne for takstfastsættelse af tillægsydelser.

Formålet med fælles principper

Formålet er, at principperne for takstfastsættelsen på tillægsydelser i kommunerne og regionen bliver ensrettet og at der skabes gennemskuelighed i ydelserne for bestiller (myndighed/handlekommunen). Der er enighed om, at taksten for tillægsydelsen skal dække de omkostninger, der er forbundet med den tillægsydelse, der leveres til den enkelte bruger. Ambitionen er, at aftaler vedrørende tillægsydelser skal omhandle indholdet og omfanget af tillægsydelserne, og ikke hvordan tillægsydelserne skal beregnes; principperne er således fastlagt på forhånd med nærværende beskrivelse, ligesom der opstilles en model for beregning af tillægsydelserne. Hermed sikres en ensartethed og smidighed ved indgåelsen af aftaler om tillægsydelser. Det skal understreges, at betalingskommunen skal underrettes hurtigst muligt i forbindelse med, at der opnås enighed om at sætte tillægsydelser i værk, såfremt betalingskommunen er forskellig fra handlekommunen.

Definition af tillægsydelser

Tillægsydelser er ekstraordinære ydelser, der ligger udenfor det, der tilbydes indenfor hovedydelser. Der kan her være tale om ydelser, der ikke allerede tilbydes i hovedydelser (f.eks. ledsagelse, rådgivning eller psykologbistand), eller blot flere enheder af et delelement af en ydelse (f.eks. ekstra pleje eller opsyn).

Takster på tillægsydelser

Der skal ved takstberegningen for hovedydelser ikke budgetteres med omkostninger forbundet med tillægsydelser. Det forudsættes, at indtægter og udgifter forbundet med tillægsydelser balancerer.

I det følgende vil principperne og en model for beregningen af tillægsydelser blive uddybet.

Principperne for beregning af takster på tillægsydelser

Taksten for en given tillægsydelse skal grundlæggende beregnes som en *marginalomkostning*, i det de faste omkostninger er dækket via taksten på hovedydelsen. Det betyder, at taksten for en given tillægsydelse udgør omkostningen for én enhed (time, dag, uge, år, stk., mm) af tillægsydelsen. Beregningen af taksten kan foregå på en af følgende to måder:

1. Som en fast pris for et stk. klart defineret tillægsydelse, afregnet efter faktura (fx ekstern konsulent bistand, ridetimer, svømmetimer o. lign.),
2. eller som timeafregning (ATA-time) for en leveret tillægsydelse.

I begge tilfælde gælder det, at der er tale om en ydelse leveret til den enkelte bruger. Leverandøren udarbejder på denne baggrund en prisberegning, og er i forbindelse med beregningen forpligtet at følge de aftalte principper. I det følgende tages der således udgangspunkt i det andet punkt herover, hvor en enhed er lig en ansigt til ansigtstime (ATA-time). Med ATA menes der direkte på stedet hos brugeren, hvor tillægsydelsen leveres – tid til administration er således ikke medtaget. En ATA-time er 60 minutter.

Fastsættelse af en ATA-timetakst

Prisfastsættelsen af tillægsydelsen skal være sammensat af medgået tid og omkostninger direkte henført til ansættelsesforholdet for det personale, der leverer tillægsydelsen. Prisen skal være aftalt individuelt for den enkelte bruger mellem bestiller (handlekommune) og leverandør (kommune eller region).

Ved beregning af en tillægsydelse kan der således med fordel benyttes en *ATA-timetakst*. Taksten for den givne tillægsydelse kan beregnes på baggrund af omkostningerne henført til den eller de medarbejder(e), der leverer ydelsen. I forlængelse heraf er det vigtigt, at alle relevante følgeomkostninger indregnes, så taksten for tillægsydelsen dækker de omkostningerne, som er forbundet med ansættelsesforholdet for de medarbejdere, der leverer tillægsydelsen. Således skal medarbejdernes egentlige løn, pension, ATP og særlige feriegodtgørelse indgå i beregningen. Endvidere skal ATA-timetaksten korrigeres for fravær i forbindelse med ferie, fri- og søgnehellidage, sygdom, pauser og møder/kurser m.v.

Det vil være meget tungt rent administrativt at beregne en konkret ATA-timetakst for netop den eller de givne medarbejder(e), der leverer en konkret tillægsydelse på et givent tidspunkt. I stedet for at tage udgangspunkt i den enkelte medarbejder, når taksten skal beregnes, tages der derfor udgangspunkt i den personalekategori, som medarbejderen, der leverer tillægsydelsen, tilhører. Der skal derfor som minimum udregnes en takst pr. personalekategori. Personalkategorien skal fastsættes ud fra en rimelighedsbetragtning. Det er også nødvendigt at tage højde for, at der er forskel i omkostningerne til medarbejderen alt efter hvilket tidspunkt på døgnet tillægsydelsen leveres. Således bliver taksten på tillægsydelsen højere, hvis tillægsydelsen leveres udenfor normal arbejdstid (hverdage fra klokken 06.00 – 17.00).

Endvidere er der variable følgeomkostninger som følge af ekstra ansatte f.eks. merforbrug af midler til personaleudvikling og personaleforsikringer samt diverse som administration m.m., der skal medregnes i forbindelse med takstberegningen. En model for takstberegning kan se ud som følger i næste afsnit.

Model til beregning af takster på tillægsydelser

Som nævnt tager indeværende vejledning udgangspunkt i en ATA-timetakst. For at opstille en model for beregningen af ATA-timetaksten, er det nødvendigt at opstille de elementer, som beregningsmodellen skal indeholde. Af ovenstående kan følgende elementer opstilles:

- personalekategori – typisk sosu-medarbejdere eller specialpædagoger
- lønomkostning i alt – dog ekskl. arbejdstidsbestemte tillæg
- korrektion for fravær i forbindelse med ferie, sygdom, kurser, møder m.m.
- døgnkoefficient (korrektionsfaktor) (d)
- variable følgeomkostninger (vfo)

Ud fra de oplistede elementer kan der således opstilles følgende model:

$$\text{ATA-timetakst} = \text{timeomkostning} * (1 + d + vfo)$$

NB: d og vo indgår i formlen som decimaler – derfor plus en.

hvor:

- timeomkostningen (beregnes altid indenfor hverdage fra klokken 06.00 – 17.00) er afhængig af hvilken personalekategori (og heraf følgende lønomkostning), der leverer ydelsen samt en korrektion relateret til den tid, der leveres direkte til brugeren, og
- døgnkoefficienten skal korrigeres for, hvorvidt tillægsydelsen leveres indenfor normal arbejdstid (hverdag fra klokken 06.00 – 17.00) eller i et andet tidsrum.
- Det variable overhead dækker et merforbrug af midler til personaleudvikling og personaleforsikringer samt diverse som administration m.m.

For at sikre den største grad af gennemsækelighed af ovenstående model er det af stor betydning, at der er enighed om, hvordan timeomkostningen, døgnkoefficient og variable følge omkostninger beregnes.

Der er ikke faste retningslinier vedrørende, hvorvidt timeomkostningen for en personalekategori skal beregnes for det enkelte tilbud eller overordnet for leverandøren. For enkeltheds skyld vil der i det følgende tages udgangspunkt i, at timeomkostningen beregnes for det enkelte tilbud. Vel vidende at dette er et større arbejde, er det alt andet lige mest hensigtsmæssigt, hvis takstberegningen foretages så tæt på slutbrugeren som muligt, da taksten skal afspejle de reelle omkostninger bedst muligt.

Der stilles ikke krav om, at den enkelte leverandør samlet tager udgangspunkt i alle leverandørens tilbud, eller i de enkelte tilbud. Den enkelte leverandør må selv fastlægge sin praksis.

Beregning af timeomkostningen

Timeomkostningen er bl.a. afhængig af hvilken personalekategori, der er tale om (og heraf følgende lønomkostning).

Leverandøren skal finde den aktuelle årlige gennemsnitlige bruttoløn for en fuldtidsansat medarbejder indenfor den enkelte personalekategori ved tilbudet.²⁰ Med bruttoløn menes den gennemsnitlige aktuelle løn før skat plus pension, ATP og særlig feriegodtgørelse. Da udgangspunktet er normal arbejdstid (hverdage fra klokken 06.00 – 17.00), forudsættes det, at der ikke er indregnet arbejdstidsbestemte tillæg i den gennemsnitlige bruttoløn.²¹ Hvis der gives faste tillæg som kompensation for skæve arbejdstider, skal disse ligeledes trækkes ud af bruttolønnen, da døgnkoefficienten kompenserer for skæve arbejdstider.

²⁰ Hvis der eksempelvis er tale om, at det ofte er medarbejdere med høj anciennitet og dermed de løntunge medarbejdere, der udfører tillægssydelsene, skal der ikke tages udgangspunkt i en gennemsnitsløn, men derimod de høje slutlønnings.

²¹ Det vil være muligt med et særudtræk el. lign. fra lønsystemet, der både indeholder koder for personalekategori og arbejdssted.

Et eksempel på beregningen af en gennemsnitlig bruttoløn (dagtimer) ved et tilbud kan se ud som følger:

Tilbudet Solgaarden skal beregne den gennemsnitlige bruttoløn for de 7 socialpædagoger, der skal levere tillægsydelse i '07. For enkeltheds skyld antages det, at de 7 kun arbejder på hverdage fra klokken 06.00 til 17.00. De 7 får således ikke kompensation for skæve arbejdstider o. lign.

Den samlede bruttoløn til de 7 er i '07: 2.127.579 kroner

Imidlertid er de tre socialpædagoger ansat på deltid – her 30 timer/uge.

For at finde den gennemsnitlige årlige bruttoløn for de 7 socialpædagoger, er vi nødt til at indregne, hvad de tre deltidsansatte løn havde været, hvis de var på fuld tid. Dette kan gøres således:

$37 \text{ timer} * 7$

$*2.127.579 \text{ kroner} = 2.315.307 \text{ kroner}$

Af ovenstående regnestykke kan udledes, at hvis alle 7 socialpædagoger havde været på fuld tid, ville deres samlede bruttoløn i '07 være 2.315.307 kroner.

Den gennemsnitlige årlige bruttoløn findes ved at dividere med 7 = 330.758 kroner

Når bruttoårslønnen er fundet, skal der som nævnt korrigeres for fravær i forbindelse med ferie-, fri- og søgnehellidage, sygdom, øvrigt fravær, pauser og møder/kurser. I den forbindelse er der konsensus i takstgruppen om, at bruttoårslønnen kan divideres med 1282 timer for at korrigere for disse elementer, når ATA-timetaksten beregnes. Vælges denne metode, skal valget altid være begrundet.

En begrundelse er eksempelvis, at der ikke umiddelbart findes beregninger for det nævnte fravær: Det overenskomst-mæssige fravær ligger som udgangspunkt fast, men sygdom, møder og kurser kan variere meget fra tilbud til tilbud og over årene. Den enkelte leverandør kan, frem for at benytte den nævnte metode, vælge at foretage en egentlig beregning. Såfremt leverandøren vælger denne fremgangsmåde, skal denne dog også begrundes og dokumenteres.

Med udgangspunkt i ovenstående eksempel kan timeomkostningen beregnes således:

Timeomkostning = $\frac{330.758 \text{ kroner}}{1282}$ = 258 kroner

Den timeomkostning, som er udregnet i ovenstående eksempel, er altså prisen for en times (60 min.) leveret tillægsydelse på stedet hos brugeren (ATA-tid) inden for normal arbejdstid (hverdag fra klokken 06.00 – 17.00).

Når timeomkostningen er fundet, skal denne som det fremgår af modellen ovenfor ganges med døgnkoefficienten plus de variable følgeomkostninger.

Døgnkoefficienten

I de tilfælde hvor tillægsydelse leveres indenfor normal arbejdstid, vil døgnkoefficienten kunne sættes til nul. Døgnkoefficienten skal altså korrigeres for, hvorvidt en tillægsydelse leveres uden for normal arbejdstid (hverdag fra klokken 06.00 – 17.00)

I forlængelse af ovenstående kan der så at sige opereres med to scenarier:

- Nemlig et hvor der udarbejdes en generel gennemsnitlig døgnkoefficient, som timetaksten altid korrigeres med – også i dagtimerne,
- eller et scenario hvor der tages udgangspunkt i det tidsrum, hvor en konkret tillægsydelse er leveret, og korrigeres med en døgnkoefficient, der relaterer sig til det konkrete tidsrum.

Da taksten for tillægsydelse bør beregnes så tæt på slutbrugeren som muligt, skal den sidstnævnte løsning benyttes. I forlængelse heraf er det besluttet, at den enkelte leverandør selv kan vælge niveauet for differentiering, dog skal der som minimum regnes med to koefficienter: En dagskoefficient og en koefficient for øvrig tid.²² Den enkelte leverandør skal selv beregne koefficienterne, da disse er afhængige af, hvilke personalekategorier der leverer tillægsydelse.

Vær opmærksom på følgende forhold i forbindelse med døgnkoefficienten:

Det bør fremgå af den konkrete aftale vedrørende en tillægsydelse, at timetaksten er afhængig af, hvorvidt tillægsydelsen leveres indenfor normal arbejdstid (hverdag fra klokken 06.00 – 17.00), eller om tillægsydelsen også leveres på andre tidspunkter.

Hvorfor en døgnkoefficient?

Døgnkoefficienten skal dække de omkostninger det afleder, hvis en tillægsydelse skal leveres uden for normal arbejdstid (hverdag fra klokken 06.00 – 17.00). Meromkostningerne vil typisk bestå af:

- kroneomkostninger, i form af et tidsbestemt tillæg til den personalekategori, der leverer tillægsydelse.

²² I dette tilfælde vil dagskoefficienten alt andet lige, når indeværende vejledning følges, være nul.

Men kan også bestå af tid:

- eksempel hvis der er en reduktion i normtiden for personalekategorien, der leverer tillægsydelsen, ved timer, der leveres udenfor normal arbejdstid.

Eller en sammensætning af begge ovenstående punkter.

Døgnkoefficienten tager altså højde for, på hvilket tidspunkt for døgnet tillægsydelsen leveres, og om tillægsydelsen leveres på en hverdag eller en søgne-/helligdag m.v.

Vejledningen opstiller ikke en konkret model for, hvorledes døgnkoefficienten skal beregnes, da dette eksempelvis vil være afhængigt af den enkelte personalekategoris overenskomst. Det er dog meget vigtigt at døgnkoefficienten indregnes, da der er stor forskel på ATA-timetaksten alt efter hvilket tidspunktet tillægsydelsen leveres.

I indeværende vejledning er det besluttet, at der som minimum skal benyttes to døgnkoefficienter.

I det tilfælde, hvor leveringen af en tillægsydelse overskrider skellet mellem eksempelvis dag- og aftenvag, bliver det nødvendigt at opdele timerne, således prisen for leveringen af den konkrete tillægsydelse er sammensat af en dag- og en aftenstakst.²³

Det anbefales, at tillægsydelser afregnes i antal leverede timer pr. uge.

Variable følgeomkostninger

Som det fremgår herover skal døgnkoefficienten lægges sammen med den procent, der udgør de variable følgeomkostninger, vfo (f.eks. merforbrug af midler til personaleudvikling og personaleforsikringer samt diverse som administration m.m.), inden det ganges med timeomkostningen. Da dette vil være et stort arbejde at fastlægge den præcise procent for de variable følgeomkostninger, og resultatet næppe vil stå mål med indsatsen, er det hensigtsmæssigt, at der anslås en bestemt procent, som skal gøre det ud for de variable følgeomkostninger.

Den aftale procent er 5 pct.: Fordelt med 2 pct. til kompetenceudvikling af personalet, 2 pct. til personaleforsikringer samt 1 pct. til diverse.

Afrunding

Ud fra ovenstående beskrivelse er det således muligt, nu at udregne en ATA-timetakst på tillægsydelser ud fra følgende model:

²³ Forudsat at der er en døgnkoefficient for en aftenstakst (aftenskoefficient). Ellers benyttes døgnkoefficienten for øvrig tid.

$$\text{ATA-timetakst} = \text{timeomkostning} * (1 + d + vfo)$$

Det skal anføres, at såfremt der er udlæg afregnet via faktura, forbundet med leveringen af tillægsydelsen, skal disse lægges til afregningen af tillægsydelsen.

I og med at indeværende fastsætter principperne og en model for takstberegningen af tillægsydelser, er det, der skal fokuseres på i forbindelse med aftaleindgåelse om leveringen af tillægsydelser følgende:

- Antal timer der på ugebasis skal leveres til brugeren ATA.
- Hvad er stillingskategorien for den/de medarbejder(e), der skal levere tillægsydelsen.
- Skal tillægsydelsen også leveres uden for normal arbejdstid, og i givet fald hvornår.

Det forudsættes, at beregningsgrundlaget for en ATA-timetaksten altid er velbegrunderet og revider- og dokumenterbart.